

1960

33977

MAGYAR POSTA

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M.KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG
MEGBIZÁSÁBÓL A M.KIR. POSTA JOGÁSZ-ÉS MÉRNÖKTISZTVISELŐI
ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK SZERKESZTŐBIZOTTSÁGA

FŐSZERKESZTŐ: DR. FORSTER KÁROLY M.KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ

TÁRSZERKESZTŐ:

Dr. PÁZMÁNY ÖDÖN

TULAJDONA

RÁKOSI GYÖRGY

M. KIR. POSTAIGAZGATÓ

M. KIR. POSTAMŰSZAKI TANÁCSOS

A postaszemélyzet jóléti alapítványának gondozó szolgálata

Irta: Dr. RUTTNER BÉLA okl. közgazda, m. kir. postatanácsos.

Az első világháborút követő súlyos gazdasági válság a közalkalmazottakat és így a posta személyzetét is, igen mostoha, sokszor szinte kétségbeejtő helyzetbe sodorta. E szörnyű viszonyok között a postás társadalom az összetartás és az együttérzés kiemelkedő példáját szolgáltatva, elhatározta, hogy önszegély útján maga segít a támogatásra szoruló kartársain. Erre a célra felajánlotta havonta kifizetésre kerülő üzemi jutalékának 3%-át. Ezzel az önkéntes adománnyal kívánt a személyzet lehetőséget nyújtani az arra rászorultak támogatására és olyan intézmények létesítésére, amelyek a postaszemélyzet jólétének emelését célozzák.

A rendszeres havi hozzájárulásokból és egyéb adományokból idővel jelentős összeg képződött, amelyből a személyzet képviselőjében a posta akkori vezérigazgatója, Demény Károly államtitkár, alapítványt létesített, s ez mint a magyar királyi posta jóléti alapítványa, 1927-ben kezdte meg, majd 1933-ban, mint „A magyar királyi posta személyzetének jóléti alapítványa“ folytatta működését.

Az alapítólevél 2. pontja szerint az alapítvány célja a posta személyzete arra rászorult tagjainak pénzbeli segéllyel, vagy más módon való támogatása, a munkaképesség megóvása és fokozása céljából üdülőtelepek létesítése, az erre szoruló postai alkalmazottaknak üdültetése, postás árvaház létesítése és ez úton a postás árvákról és elaggott postásokról való gondoskodás s általában minden olyan tevékenység, amely a postaszemélyzet jólétének előmozdítására irányul. Célja továbbá, a posta személyzetének önkéntes hozzájárulása mellett, a hozzájárulásban résztvevő tényleges és nyugdíjas személyzetnek temetési segélyben való részesítése.

Az alapítvány által nyújtott támogatások igen jelentékeny részét a pénzsegélyek képezték s éppen ezek okozták a kezelési bizottságnak a legtöbb gondot. A bizottság a pénzsegélyezés előfeltételeit többször is szabályozta és

mindig szigorúbb feltételeket szabott. Kielégítő eredményt azonban nem sikerült elérni. Sokan, akik már egyszer pénzsegélyben részesültek, újból és újból kértek segílyt, tekintet nélkül arra, hogy valóban rászorultak voltak-e. Ennek úgy akarták gátat állítani, hogy a segélynyújtást meghatározott időszakokhoz kötötték. A gyakorlatban ez a megkötés sem járt kielégítő eredménnyel, mert a megrögzött segélykérők félesztendő után szinte napra pontosan jelentkeztek. A bizottság akkor ahhoz a módszerhez folyamodott, hogy a kérelmező anyagi és egyéb viszonyait az alkalmazott hivatali főnöksége útján alaposabban megtudakolta. Később az alapítvány az egyes postaigazgatóságokat minden hónapban rendszeresen ellátmánnyal látta el, hogy azok a rászorultakat közvetlenül segélyezhessék.

Az elbírálás és véleményezés gondja és felelőssége ezzel jelentékeny részben az igazgatóságokra hárult, amelyek viszont a segílyt kérő hivatali főnökségének adataira és javaslatára támaszkodtak. A postahivatalok a rájuk bízott feladatokat igyekeztek ugyan megoldani, minthogy azonban egységes irányelvek nem voltak és a hivatalok azt sem tudták, hogy az igazgatóságoknak milyen adatokra van szükségük, nem egészen rajtuk múlt, ha javaslataik alapján a kérelmeket nem lehetett helyesen elbírálni. Az adatszolgáltatás kérdése később ú. n. statisztikai lapok rendszeresítésével nagyjából rendeződött.

A jóléti alapítvány kezelési bizottsága azonban a segélyezésekkel kapcsolatos kérdéseket mélyrehatóbban kívánta rendezni és ezért felkérte a kari egyesületek elnökeit a pénzsegélyezések elintézésének módjára vonatkozó javaslataik elkészítésére. A javaslatok alapján az alapítvány kezelési irodája tervezetet dolgozott ki, amelyet a kezelési bizottság 1940. évi február hó 26-i ülésén előbb egy évi próbaidőre, majd 1941. március hó 27-i ülésén véglegesen is elfogadott.

A bizottsági határozat nagy általánosságban a régi rendszert tartotta érvényben, azonban bizonyos újításokat is hozott. A leglényegesebb újítás volt, hogy a Postás Kari Egyesületek Szövetségébe tömörült egyesületek elnökeit szélesebb körű véleményezési és javaslattevési joggal ruházták fel, továbbá, hogy az indokok megállapítására vonatkozó eljárást elmélyítették.

A segélyezés kérdése azonban még így sem jutott, de nem is juthatott nyugvópontra, mert hiszen a hiba magában a rendszerben gyökeredett. Kétségtelen ugyan, hogy vannak olyan esetek, amelyekben a pénzsegély komoly megsegítést jelent, ezek azonban kivételek, mert pénzsegéllyel egy elcsúszott családot felemelni, talpraállítani rendszerint nem lehet.

Az alapítvány pénzsegélye azonban sok esetben még akkor sem érte el célját, amikor az szociális szempontból egyébként indokolt volt. És pedig azért nem, mert a pénzsegély kiutalásával a kérdést teljesen elintéztnek tekintették, a segélyezett magára hagyták, holott a megsegítés munkájának egyik legfontosabb része éppen akkor kezdődött volna. Megnehezítette a segélyezés kérdésének megoldását az is, hogy pénzsegélyt a jóléti alapítványon kívül más postás egyesületek is folyósítottak.

A segélyezések ügye így mindinkább holtvágányra jutott. És ekkor, szinte az utolsó pillanatban, a fejlődés új irányt és hatalmas lendületet kapott. A m. kir. posta vezérigazgatója 1940. februárjában a kezdő postamesterek megsegítésére postamesteri önállósítási kölcsönöket, majd a súlyos

vagy tartós betegség folytán nehéz anyagi körülmények közé jutott alkalmazottak részére családvédelmi kölcsönöket rendszeresített. Nem segélyt tehát, hanem kölcsönt, amelyet minden postás, aki a feltételeknek megfelelt, önerzetének csorbitása nélkül igénybevehetett. E kölcsönök rendszerítése ismét az intézményes megsegítés gondolatát helyezte előtérbe.

Mindkét kölcsönfajtára jellemző, hogy rendszeresítésükkel a posta vezérigazgatója az alkalmazottak súlyos eladósodását akarta megakadályozni azokban az esetekben, amikor önhibájukon kívül kerültek nehéz anyagi viszonyok közé. További jellemzője mindkét kölcsönfajtnak, hogy azt csak kislétszámú alkalmazottak vehetik igénybe, támogatásként komoly, az anyagi nehézségek megszüntetésére alkalmas kölcsönösszeg igénybevételeivel. A kölcsön mentes minden kezelési költségtől és kamattól s azt az alkalmazott teherbírását figyelembevevő kis részletekben kell törleszteni. A kölcsönökkel kapcsolatban már szerény gondozási munka is megnyilvánult. Ez egyelőre abban jelentkezett, hogy a kölcsönök mikénti felhasználását ellenőrizték, sőt egyes esetekben a kölcsönök felvételének indokául szolgáló adósságok rendezésénél az érdekelt alkalmazott hivatali főnöke is közreműködött.

A postamesteri önállósítási és a családvédelmi kölcsönök rendszeresítése a postánál folyó szociális tevékenységnek új irányt és friss lendületet adott. Színe azt mondhatnánk, hogy tulajdonképpen akkor indult meg az a munka, amelyet valóban szociálisnak lehet nevezni. E példa nyomán házassági kölcsönök rendszeresítésével a jóléti alapítvány szintén az intézményes megsegítés útjára lépett.

Az átfogó szociális munkának azonban több előfeltétele és kelléke még mindig hiányzott. Ezek közül legfontosabb volt a megelőzés. Újabb lökésre, újabb lendületre volt szükség, hogy a helyes irányban fejlődő szociális tevékenység elmélyüljön és szétterüljön. A döntő lépés nem soká késett.

*

A második világháború már erősen beárnyékolta hazánkat, amikor a Postás Kari Egyesületek Szövetségének 1941. évi május hó 28-i elnökválasztó közgyűlése után a szövetség vezetői elnöki tanácsülésre jöttek össze. E tanácsülésen dr. Kuzmich Gábor postavezérigazgató és neje, mint a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége postás helyi csoportjának elnöke is résztvevő. Ez az értekezlet szociális szempontból a posta egész személyzetére döntő jelentőségű volt. Azzá tette a posta vezérigazgatójának tervezete, amely a postánál folyó szociális munkának teljesen új távlatot nyitott.

A tervezet a Postás Kari Egyesületek Szövetségében gondozó iroda felállítását kezdeményezte, amelynek feladatát a postaal alkalmazottak körében felmerülő társadalmi, gazdasági és egyéni bajok összegyűjtésében (az igazi szegénység, elhagyatottság felkutatásában) és azokra a megoldás útjának, módjának keresésében és a megoldandó kérdések helyes útra terelésében állapította meg. A gondozó iroda a szükséges adatokat részben a hivatali főnökségek, részben az egyes kari egyesületek elnökségei útján gyűjtötte volna össze, de a tervezet már a pártfogókkal történő környezet-tanulmányozást is előre látta.

A gondozó irodának itt csak nagy vonásokban, vázlatosan ismertetett tervezetét az elnöki ülés résztvevői nagy lelkesedéssel fogadták el.

Mindjárt a szervezés elején mutatkoztak nehézségek. A gondozó irodát és működését ugyanis a szövetség alapszabályai által megszabott keretek közé kellett beállítani, ezek viszont a gondozó irodának, mint szociális szervnek, a szövetség kebelében leendő működését — szoros értelmezés mellett — nem tették lehetővé, de emellett hiányzott az iroda működéséhez szükséges pénzügyi fedezet is. Az adott körülmények között a nehézségeket úgy küszöböltük ki, hogy az iroda működését az erkölcsi és szellemi gondozásra korlátoztuk, míg az esetleges anyagi támogatás szempontjából az iroda tevékenysége lényegében véleményező és javaslatot tevő szerepre korlátozódott. Az anyagi támogatást minden esetben a posta személyzetének jóléti alapítványa adta. Ez nem okozott akadályt, mert egyrészt a szövetség és a jóléti alapítvány elnöke, másrészt a gondozó iroda vezetője és az alapítvány előadója ugyanaz a személy volt.

A szövetség a szervezési munka befejezése után a Posta Rendeletek Tára útján felhívással fordult a posta személyzetéhez és ebben közölte a gondozó iroda működésének megkezdését, valamint azokat az irányelveket, amelyeket célként és ennek elérése érdekében maga elé tűzött. A gondozó iroda feladataul a postaszemélyzet szociális kérdéseinek átfogó és gyökeres, vagyis végleges megoldását jelölte meg.

A cél megvalósítása érdekében a szövetség első teendőjének a postaszemélyzet szociális kapcsolaterének felállítását tekintette. Meg kellett tehát állapítani, hogy a különböző városokban és községekben lakó postaalkalmazottak milyen körülmények között élnek, milyen nehézségek, panaszok és bajok jelentkeznek, továbbá, hogy a személyzetnek mik a kérései és kívánságai.

A gondozó irodának e feladatok megoldására országos szervezet nem állott rendelkezésére és ezért munkájához a hivatali és egyesületi vezetők segítségét kérte.

A hivatalvezetőkre elsősorban adatközlési kötelezettség hárult. Ezt a célt szolgálták a helyzetismertetések, amelyek a hivatalvezetők gondjaira bízott személyzet általános szociális viszonyairól és azokról a szociális vonatkozású kérdésekről számoltak be, amelyek a személyzet több tagját érintették és így általános megoldásra alkalmasnak látszóttak, továbbá azok a bizalmas jelentések, amelyek azoknak a postaalkalmazottaknak életkörülményeit ismertették, akik valamilyen ok folytán mostoha körülmények közé jutottak.

A szövetség emellett minden postaalkalmazott részére lehetővé tette, hogy közvetlenül is fordulhasson a gondozó irodához. Kimondotta azonban, hogy segítség iránti kérélmeket csak akkor teljesít, illetőleg a teljesítést csak akkor javasolja, ha a közvetlenül érdekelttől érkezett kérelem adatainak helyességéről előzetesen meggyőződött.

A gondozó iroda 1942 januárjában kezdte meg működését. Igen sok, őszinte bizalommal feltárt esethől megállapíthattuk, hogy a személyzet túlnyomó többsége megértette a szövetség elgondolását és átérezte őszinte segíteni akarását. Ugyanezt tapasztaltuk a legtöbb hivatalvezető részéről is.

A szövetség gondozó szolgálatában igen nagy szerepet játszott a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségének postás helyicsoportja, amely a gon-

dozó irodával munkaközösségben dolgozott. A postás MANSz tevékenysége abban nyilvánult meg, hogy tagjaival a bajbajutott, vagy a bajbajutás veszélyének kitétt postás családokat felkutatta, a rászorult családokat gondozásba vette és sok esetben még anyagi eszközöket is bocsátott a minél hathatósabb megsegítés érdekében az iroda rendelkezésére. Bár az anyagi támogatás többször is átsegítette a gondozó irodát olyan nehézségeken, amelyeket egyébként nem, vagy csak igen körülményesen lehetett volna megoldani, a postás MANSz közreműködésének értéke nem ebben, hanem abban az önzetlen és lelkes munkában volt, amelyet a gondozó szolgálat keretében kifejtett. A gondozó iroda működését csak a postás MANSz hölgyeinek munkája révén lehet gondozó tevékenységnek minősíteni, mert ők végezték el a környezettanulmányokat és ők gondozták a megsegített családokat mindaddig, amíg azok megélhetését teljesen biztosítottak nem látták.

Már néhány hónapi működés megmutatta azokat a hiányokat, amelyeket a gondozó szolgálat minél jobb megvalósítása érdekében feltétlenül ki kellett küszöbölni. Mindenekelőtt nyilvánvalóvá vált, hogy a hivatalvezetők nem egyforma mértékkel mérnek. Megnehezítette a gondozó tevékenység helyes irányban történő kifejlődését, hogy vidéken egyáltalában nem volt gondozónő és Budapesten is csak néhány postás MANSz-tag — élükön elnökkel — tevékenykedett. Egységes felfogás tehát ki sem alakulhatott. A szövetség gondozó irodájának nem voltak anyagi lehetőségei sem és így az ilyen természetű kérdéseket a jóléti alapítvány útján oldotta meg. Az együttműködést azonban nem intézményesen, hanem csak személyileg biztosították. A jóléti alapítvány természetesen szintén folytatta működését, időközben a postavezérigazgatóság megszervezte a postás bajtársi szolgálatot is, úgyhogy akkor párhuzamosan egymás mellett háromféle szociális tevékenység folyt.

A hiányosságok mindinkább megérlelték azt a gondolatot, hogy a gondozó szolgálatot teljesen új alapokra kell helyezni. Az átszervezésre vonatkozó elgondolásokat négy pontban foglaltuk össze:

1. A posta keretében párhuzamosan folyó szociális tevékenységeket meg kell szüntetni. A személyzet szociális gondozását a m. kir. posta személyzetének jóléti alapítványa vegye át.

2. A postás gondozó szolgálatot országos viszonylatban kellene megszervezni. A létesítendő szervezet mind felépítésében, mind területi illetékesség szempontjából a posta szervezetéhez igazodjék.

3. Egyre szaporodó szociális törvényeink és a szociális igények növekedése a gyakorlati szociális munkát végzőktől megköveteli a szociális irányú ismereteket. Ezért postás szociális gondozónőket kellene kiképezni.

4. A gondozó szolgálat megvalósítása nemcsak a posta személyzetének, hanem a m. kir. postának is érdeke. Elegendhetlen követelmény tehát, hogy azt a posta minden szervével és hivatalos tekintélyével legalább is erkölcsileg támogassa.

Mint hogy a kérdés ilymódon túlnőtt mind a szövetség, mind a jóléti alapítvány keretein, azt javaslat formájában a posta vezérigazgatója elé terjesztettük. A postavezérigazgató a javaslatot elfogadta, a jóléti alapítvány kezelési bizottsága pedig a gondozó szolgálatot az alapítvány terhére vál-

lalta. Ezzel nyitva állt az út az egyik legjelentősebb szociális intézmény megvalósítására.

*

A m. kir. posta személyzetének túlnyomó többsége kinevezett alkalmazottakból áll, akiknek megélhetését biztosítottnak tekinthetjük. A személyzet kisebb hányadának, az órabéreseknek és a postamesteri alkalmazottaknak, elsősorban a kézbesítő személyzetnek a helyzete nem ilyen kedvező. A postaszemélyzetnek csak ez az aránylag vékony rétege az, amely a tulajdonképpeni gondozottak körébe esik, már pedig a jóléti alapítvány a gondozó szolgálatot nemcsak ezek, hanem az egész személyzet érdekében szervezte meg. Az alapítvány tehát szociális gondozásába olyan társadalmi réteget is bevont, amely általában biztosított életkörülmények között él. A szociális gondozásban ez egy egészen új terület, aminthogy újszerű az is, hogy egy intézmény személyzetét saját kezdeményezéséből és saját elhatározásából vette gondozásba. A magasabb igényű társadalmi réteg gondozása az alapítvánnyal szemben már eleve többféle követelményt támasztott. A legfontosabb ezek közül az volt, hogy a gondozó szolgálat útján megvalósítandó célokat az 1940. évi XXIII. t.-c. szellemében, annak kiegészítésül, a magasabb igényeknek és a postás társadalom különleges szempontjainak figyelembevételével kellett megállapítani. Figyelemmel kellett lenni még a megelőzésre és a tájszempontokra is. A jóléti alapítvány kezelési bizottsága a gondozó szolgálat célját és feladatkörét illetőleg kimondotta, hogy a cél

a) a postaszemélyzet jólétének előmozdítása és pedig intézményes szociális munkával a postaszemélyzet életszínvonalának általános javítása mind szellemi, mind gazdasági téren;

b) egyes vidékekre és városokra kiterjedő részletes szociográfiai munkákkal és adatfelvételekkel az ott élő postaal alkalmazottak szociális viszonyainak, továbbá kulturális, egészségügyi és gazdasági szükségleteinek megállapítása, a felemelést és javítást célzó módszerek kidolgozása és végrehajtása;

c) az egyes postaal alkalmazottak és családjuk szociális viszonyainak megállapítása, a sorscsapások vagy más ok folytán bajbajutott, megélhetésükben veszélyeztetett vagy a bajbajutás veszélyének kitett postaal alkalmazottak felkutatása, a tényállás részletes és oknyomozó megállapítása és ennek alapján a hathatós megsegítés módjának kidolgozása;

d) tényleges, a célnak legmegfelelőbb segítségnyújtás lehetőleg a boldogulás szerves megalapozása útján és ha csak mód van rá, még a veszélyeztetettség kezdeti állapotában.

A gondozó szolgálat elsőrendű feladatai közé tartozik a postás családokról, a postás árvákról, az elaggott és támasz nélkül álló postaal alkalmazottakról, a megfelelő iskolával nem rendelkező városokban vagy községekben lakó alkalmazottak arra érdemes gyermekeinek tanításáról, illetőleg annak előmozdításáról, a vagyontalan és kisjövedelmű postaal alkalmazottak házasságkötésének előmozdításáról, továbbá a rászoruló postaal alkalmazottak gazdasági vagy más természetű megsegítéséről való gondoskodás.

Annak felismerése folytán, hogy a gazdasági boldogulás és a boldog családi élet egyik alappillére a saját otthon, a gondozó szolgálat egyik fontos feladata a postás családi házak kérdésének megoldása.

Figyelemreméltó, hogy a jóléti alapítvány nem a többgyermekes családok, hanem általában a postás családok megsegítését tűzte ki feladatának. A többgyermekes családok előnyben részesülnek ugyan, de ez az előny nem lehet olyan mérvű, hogy a támogatásra érdemes kisebb családok, elsősorban pedig a fészket rakni akaró fiatal házaspárok háttérbe szoruljanak. Ennek az elvnek különösen a családi ház kérdésének megoldásánál lesz jelentősége.

A szervezeti tagozódásra és az egyes postás gondozó szervek illetékességére a Gondozó Szolgálat Szabályzata (a továbbiakban Szabályzat) kimondotta, hogy a gondozó szervezet hármastagozású és pedig: felsőfokon a jóléti alapítvány kezelési irodája, középfokon a kerületi gondozó kirendeltségek, alsófokon a hivatali gondozó kirendeltségek.

A gondozó szolgálat középfokú szervei, a kerületi gondozó kirendeltségek, minden posta (távíró- és távbeszélő) igazgatósági kerületben működnek. Székhelyük azonos az igazgatóságok székhelyével. A kerületi gondozó kirendeltségek illetékessége az igazgatóság területén lévő összes postai szervek és a területükön élő összes tényleges és nyugdíjas postaalakalmazottakra, özvegyekre, árvákra és kegydíjasokra terjed ki.

A két budapesti kerületi gondozó-kirendeltség területi illetékessége szélesebb körű, mint az érdekelt budapesti igazgatóságoké, mert hatáskörük az ú. n. központi hivatalokra is kiterjed, amelyek a hivatalos szervezés vonalán közvetlenül a postavezérigazgatóság alá tartoznak.

A gondozó szolgálat alsófokú (végrehajtó) gondozó szervei: a hivatali gondozó kirendeltségek. A Szabályzat szerint azoknál a postaszerveknél, amelyeknek személyzete a 100 főt eléri vagy meghaladja, hivatali gondozó kirendeltség működik. Vármegyei székhelyen lévő postahivataloknál, vagy más indokolt esetben, a hivatali gondozó kirendeltség alapjául szolgáló személyzet száma ennél kisebb is lehet.

A hivatali gondozó kirendeltségek illetékessége a székhelyükön szolgálatot teljesítő postaszemélyzetre, továbbá az ott lakó postás nyugdíjasokra stb. terjed ki. A vármegyei székhelyen lévő hivatali gondozó kirendeltség illetékessége a vármegye területén lévő összes posta szervek személyzetét, illetőleg a vármegye területén lakó összes postai nyugdíjasokat stb. is felöleli.

A Szabályzat alapján már a szolgálat megindulásakor 77 hivatali gondozó kirendeltséget szerveztünk, amelyek közül 23 Budapestre, 54 vidékre esett. Bars-Honf., Csanád-Arad-Torontál, Gömör és Kishont, valamint Ugocea vármegyén kívül minden törvényhatóságban önálló hivatali gondozó kirendeltség működik. A szervezet nem merev, mert a kezelési iroda új kirendeltségeket szervezhet, régiakat megszüntelhet és a kerületi beosztásokat is módosíthatja.

E szervezetnek feltétlen hibája, hogy csak a törvényhatóságokig ér el, a törvényhatóságokon belül azonban csak azokban a városokban és községekben van hivatali gondozó kirendeltség, amelyekben a tényleges szolgálatot teljesítő postásoknak legalább 100 főt kitevő tömege él. A szervezetet a járásokig, illetőleg megyei városokig nem lehetett kiépíteni, mert túl nagy személyzetet, főleg sok gondozónőt igényelt volna. A kérdést kíségitő gondozónőkkel fogjuk megoldani.

A gondozó szolgálat függőleges tagozódásának megfelelően a jóléti alapítvány kezelési irodája főleg irányító és ellenőrző szerepet tölt be, emellett

azonban a postástársadalmat érintő nagyjelentőségű szociális kérdések megoldásán fáradozik; a kerületi gondozó kirendeltségek hatásköre kerületük szociális munkájának irányítására, ellenőrzésére, az összhangzatos működés biztosítására és a jelentősebb szociális kérdések megoldására terjed ki, míg a hivatali gondozó kirendeltségek az adatfelvételezés, a felkutatás és a gyakorlati gondozás feladatait látják el. A hatásköröket a Szabályzat részletesen állapította meg.

A jóléti alapítvány kezelési bizottsága a gondozó szervezetet a postai szervezet mellett állította fel. Ennek az elvnek megfelelően a kezelési bizottság a gondozó kirendeltségek vezetőjeként nem a párhuzamosan működő postai szerv vezetőjét bízta meg, hanem egy másik, a kirendeltség vezetésére alkalmasnak látszó tisztviselőt. A gondozó kirendeltségek különállása előnnyel és hátránnyal is jár. Feltétlen előny, hogy a szervezet ily módon rugalmasabb és mentes a hivatali közigazgatás nehézségétől, a kirendeltségi vezető többet foglalkozhatik a rábízott ügyekkel, mintha egyúttal a hivatal vezetője is lenne és a személyzet is közvetlenebbül fordulhat ügyes-bajos dolgaival a kirendeltséghez. Hátránya azonban, hogy a párhuzamos szervek között surlódások fordulhatnak elő, amelyek egyik oldalon a szolgálat, a másik oldalon a gondozó szervezet szociális működését hátráltatják. Az összhangzatos működés előfeltételeit tehát mind a postavezérigazgatóság, mind a jóléti alapítvány részéről lehetőleg intézményesen biztosítani kellett. Ennek érdekében a kereskedelem és közlekedésügyi miniszter úr a kérdést a posta szempontjából szabályozta. A vonatkozó rendelet szerint

1. a gondozó kirendeltségek a postai szervektől független feladatkörrel működnek. A gondozó szolgálat ellátásával megbízott személyzet ilyen minőségben hivatalos ügyekbe nem avatkozhat be és hivatalos ügyekkel egyáltalán nem foglalkozhat;

2. a gondozó kirendeltségek vezetőit, valamint a gondozónőket a jóléti alapítvány kezelési bizottsága bízta meg; megbízásukhoz az illetékes postai szervek vezetőinek javaslatát és a postavezérigazgatóság előzetes hozzájárulását kell kikérni;

3. a gondozó szolgálat ellátásához szükséges személyzetet a posta bocsátja a jóléti alapítvány gondozó szervezetének rendelkezésére;

4. a gondozó szolgálat ellátásával megbízott postai alkalmazottak ebben a működésükben kizárólag a gondozó szolgálat szerveinek felügyelete és ellenőrzése alá tartoznak, postai szolgálatauk felett azonban a postai szerv vezetője gyakorol felügyeletet és ellenőrzést;

5. a gondozó szolgálat ellátásával kapcsolatban elkövetett olyan cselekmény, amely fegyelmi megtorlást kíván, a hivatali felettes hatóság hatáskörébe tartozik;

6. a gondozónők részére olyan szolgálati beosztást kell biztosítani, hogy a rájuk bízott gondozó feladatoknak legalább egy részét a hivatalos munkaidő alatt végezhessék el;

7. a gondozó kirendeltségek vezetői a gondozó szolgálat munkájáról a postai szervek vezetőit negyedévenként tájékoztatni kötelesek;

8. a hivatali gondozó kirendeltség egyik pénztári ellenőre annak a postai szervnek a vezetője, amelyben a gondozó kirendeltség működik, míg a má-

sik pénztári ellenőrt az érdekelt hivatal személyzete közül évenként a jóléti alapítvány jelöli ki;

9. a postai alkalmazottak gondozása érdekében végzett munka a posta-szolgálat érdekét is szolgálja. Ezért a postai szervek vezetői a gondozó szolgálattal megbízott alkalmazottak munkáját minden rendelkezésükre álló eszközzel elősegíteni és támogatni kötelesek.

Ugyanez a rendelet a bajtársi szolgálat ellátásával is a jóléti alapítvány gondozó szervezetét bízta meg.

Ezzel a rendelettel egyidejűleg Miniszter úr a postaszemélyzet jóléti alapítványához is rendeletet intézett, amelyben a gondozó szolgálat szabályzatának tervezetét jóváhagyólag tudomásul vette.

A jóléti alapítvány viszont szabályzatában kimondotta, hogy a kezelési iroda gondozó osztálya vezetőjének, a kerületi és hivatali gondozó kikirendeltségek vezetőinek, továbbá a gondozónőknek megbízásához a postavezérigazgatóság előzetes hozzájárulását kell kieszközölni.

Az előadottak is mutatják, hogy a gondozó szervezet hordozóinak kiválasztására mind a posta, mind a jóléti alapítvány milyen nagy gondot kívánt fordítani. Bár e tekintetben mindkét intézményt különböző szempontok vezették, nem kétséges, hogy a végső cél azonos volt, és pedig a legalkalmassabbnak látszó személyek kiválasztása. A személyek kiválasztásánál tényleg egyedül a rátermettség döntött. Míg a jóléti alapítvány a kikirendeltségi vezetők megbízatását nem kötötte előképzettséghez és külön képesítéshez, addig a Szabályzat 3. §-ának (3) bekezdése kimondja, hogy gondozónőnek elsősorban csak olyan postaalkalmazottat lehet megbízni, aki szociális tanfolyamot és gyakorlati szociális munkát végzett.

A gondozónők kiválasztását és kiképzését az egész gondozó szolgálat egyik sarkalatos kérdésének tekintettük. Szintén a megfelelő kiválasztáson volt a hangsúly. A jóléti alapítvány körlevél útján felszólította a posta tisztviselőnőket önkéntes jelentkezésre. Jelentkezettek azok a 20—35 életév közötti postaalkalmazottak, akik érettségit tettek, tanítónői oklevelet vagy más ezzel egyenrangú képesítést szereztek és a szociális munkára hajlamot és kedvet éreztek.

A postás gondozó szolgálat céljainak kb. 4 hónapos időtartammal külön tanfolyam rendezése látszott a legmegfelelőbbnek. Ez a megoldás a szociális képzés terén abszolút tekintélyvel és tapasztalatokkal rendelkező Magyar Vörös-Kereszt Egylet útján lehetővé vált. A Magyar Vöröskereszt szociális osztályának vezetője, Lukács Sarolta alelnöknő ugyanis a jóléti alapítvány szociális gondozásának tervét oly lelkesedéssel fogadta, hogy felajánlotta egy gondozónőképző tanfolyamnak kizárólag postatisztviselőnők részére történő megrendezését. Az alelnöknő sok éves tapasztalatait szívesen rendelkezésre bocsátotta és a vázolt céloknak és előadott kívánásoknak megfelelően összeállította egy kb. 4 hónapi időtartamra terjedő postás gondozónőképző tanfolyam tanmenetét. A tanmenet felölelte a nélkülözhetetlen elméleti tárgyakat, de emellett tág teret engedett a gyakorlati képzésnek is.

A tanfolyam elméleti tárgyaitra összesen 220 órát irányoztunk elő, amelyből társadalomtudományi kérdésekre 12, magyar társadalomrajza 16, szociálpolitikára 30, a szociális munka gazdasági vonatkozásaira 20, a szociális gondozás alapvető kérdéseire 16, jogi ismeretekre 24, egészségügyi ismer-

retekre 28, társadalomnevelési kérdésekre 10, emberföldrajzi, ember és helyzetismeretre (alkalmazott lélektan) 12, a szociálpolitikai postai vonatkozásaira 20 és szemináriumi megbeszélésekre 32 óra esett.

A gyakorlati képzés a tervezet szerint az elméleti előadásokkal párhuzamosan, azokat kiegészítve folyt. Ennek megfelelően a hallgatók délelőttönként a különböző egészségvédelmi és szociális intézményeket tanulmányozták, illetve szakemberek irányítása és felügyelete mellett tevékenyen bekapcsolódtak az ott folyó munkába.

Ezt a tervezetet a jóléti alapítvány elfogadta, s minthogy a postavezérigazgatóság a tanfolyammal kapcsolatosan felmerülő összes költségek megtérítését vállalta, a Magyar Vöröskereszt Egylet 2 tanfolyamot rendezett.

A jóléti alapítvány a gondozó szolgálat szabályzatában nyilvánított célkitűzéseinek megvalósításához szükséges anyagi fedezetet gondozó alap létesítésével biztosította.

Az alapba bevont összegek — bár nem így összefogottan — a jóléti alapítvány szociális programjának lebonyolítására tulajdonképpen eddig is rendelkezésre állottak és így a gondozó szolgálat életrehívásával kapcsolatban kitűzött új célok megvalósítását csak akkor remélhettük, ha az alap vagyonát kizárólag a nagyobb, jelentékenyebb kérdések megoldására fordíthatjuk, míg a kisebb szociális kiadások fedezetéről külön gondoskodunk. Minthogy a szükséges összeget a jóléti alapítvány keretén belül nem tudtuk előteremteni, nem maradt más választás, minthogy ismét a személyzethez forduljunk.

A miniszter úr éppen abban az időben szüntette meg az egyes postai szerveknél a személyzet adakozásából keletkezett koszorú-, verseny és egyéb alapok fenntartását, amelyeket ily módon fel kellett számolni. A legtöbb alap keletkezése több évtizedre nyúlt vissza és ezért ezeket az érdekelt alkalmazottak között adakozásuk arányában nem lehetett már szétosztani. A vonatkozó rendelet, mint leghelyesebb megoldást, azt ajánlotta, hogy a postaszemélyzet a megszüntetett alapok vagyonát valamilyen jóléti célra, vagy a gondozó szolgálat céljára ajánlja fel. Ugyanakkor a jóléti alapítvány is a személyzethez fordult és a megszüntetett alapok vagyonának a gondozó szolgálat céljára való felajánlását kérte arra való hivatkozással, hogy a jóléti alapítvány gondozó szolgálata az alapok eredeti célját sokkal tökéletesebben valósítaná meg, úgy hogy az összegek felhasználása az adakozók eredeti akaratának megfelelően történne. A felajánlással a hivatali gondozó kirendeltségek működéséhez szükséges anyagi fedezet kérdését azonban még nem oldottuk meg, mert hiszen a vagyon állandó apadása folytán annak kiegészítéséről is kellett gondoskodni. Ezért az alapítvány a m. kir. posta személyzetét arra is felkérte, hogy csekély összeggel minden hónapban rendszeresen járuljanak hozzá a körzetükben működő hivatali gondozó kirendeltség pénztárának vagyonához. Ez az összeg, fizetési osztályok szerint, havi 10 f és 1 P között váltakozott. A koszorú-, verseny- és egyéb alapokkal rendelkező postszervek személyzete példás egyöntetűséggel ajánlotta fel az alapok vagyonát a gondozó szolgálat céljaira és kevés kivétellel felajánlották rendszeres havi adományaikat is. Ezzel ez a nemzedék méltó követője lett annak a két évtized előtti nemzedéknek, amely először vállalt magára olyan

anyagi terhet, amely a közösségi gondolat, a bajbajutottak közös erővel történő megsegítésének eszméjét szolgálta.

Ezzel a gondozó szolgálat szervezése lényegében be is fejeződött és csak a kisebb jelentőségű kérdések megoldása maradt hátra. A Szabályzat jóváhagyása után az összes függő kérdéseket, úgymint az ügyvitelt, pénzkezelést, számadástételeket stb. is rendeztük, majd a gondozó szolgálatot 1943. évi július hó 15-én megindítottuk.

*

Mindössze néhány hónap telt el a jóléti alapítvány gondozó szolgálatának megindítása óta és így ma még nem rendelkezünk olyan tapasztalatokkal, amelyekből jelentősebb következtetéseket vonhatnánk le. Igyekeztünk a kereteket a mai felfogás szerinti korszerű szellemmel megtölteni, amellyel gondosan őrködtünk afelett, hogy benne éljünk abban a gondolatmenetben, amelyet a nemzet az 1940. évi XXIII. t.-c. megalkotásakor országos vonatkozásban maga elé tűzött. Egyébként a saját utunkat jártuk, de azt is tudjuk, hogy a hosszú útnak még csak kezdetén vagyunk. Ma még csak az alapokat fektettük le, azokon még építeni kell és a kereteket étellel, valóságos pezsgő étellel is meg kell tölteni. Az akadályoktól, nehézségektől, meg nem értéstől, közönytől nem riadunk vissza; számoltunk velük. Egyenesen, tántoríthatatlanul haladunk azon az úton, amelynek kezdete azon a bizonyos elnökségi tanácsülésen elhangzott beszédben fogant.

*

Der Fürsorgedienst der Wohlfahrtsstiftung des Postpersonals. Dr. BÉLA RUTTNER, Postrat.

Die Wohlfahrtsstiftung des Postpersonals ist eine der bedeutendsten sozialen Einrichtungen der ungarischen Post. Der Verfasser gibt die neueste Erschaffung der Stiftung, den Fürsorgedienst der Postangestellten bekannt. Anstatt des bisherigen Unterstützungssystems setzte sich der Fürsorgedienst die umfassende und radikale d. i. eine durch entsprechende Organisation gesicherte Lösung der sozialen Fragen des Postpersonals zum Ziele. Seine Aufgabe ist vielseitig: Besorgung für die Familie der Postbeamten, die Postwaisen, die altersschwachen und unterstützungslosen Postangestellten, den Unterricht der Kinder in Dörfern ohne entsprechende Schulen, die Hilfeleistung zur Eheschliessung der Postbediensteten, den Bau von Familienhäusern usw. Zur Verwirklichung ihrer Ziele brachte die Stiftung eine Landesorganisation zustande. Den Vollzugsdienst versehen die bei den Postämtern wirkenden sogenannten Fürsorgestellen, den mittleren Dienst die Bezirks-Fürsorgestellen. Den oberen Dienst wird vom Sonderamt der Stiftung geleitet. Bei jeder Fürsorgestelle (mit wenigstens 100 Personen) sind eine fachlich ausgebildete Postfürsorgefrau tätig. Jede Fürsorgestelle hat eine selbständige Kasse, die ihren Verlag teilweise aus der Zentralstelle, zum überwiegenden Teile aber aus den freiwilligen monatlichen Beitragssummen des Personals erhält.

*

Le service d'assistance de la Fondation du personnel de poste. M. le Dr. BÉLA RUTTNER, Conseiller de poste.

La Fondation de bien-être du personnel de poste est l'une des plus importantes oeuvres sociales de la poste hongroise. L'auteur fait connaître la plus récente création de la Fondation,

le service d'assistance des employés de poste. Au lieu du système de secours, le service d'assistance se proposait comme but la solution d'ensemble et radicale des problèmes sociaux du personnel par une institution spéciale. Les devoirs de ce service sont multiples: soins pour les familles des postiers, les orphelins, les employés devenus vieux et sans soutien, l'enseignements des enfants habitant des villages sans écoles supérieures, l'aide au mariage, la construction des maisons familiales, etc. En vue de l'exécution de ses buts, la Fondation a créé une organisation générale. Le service exécutif en est pourvu par des organes d'assistance fonctionnant auprès des bureaux de poste, le service moyen par des organes d'assistance régionaux. Le service supérieur est dirigé par un bureau spécial de la Fondation. Une dame d'assistance ayant une formation spéciale fonctionne à chaque bureau de poste où le nombre des intéressés dépassent 100. Les organes d'assistance ont leurs propres caisses recevant leurs fonds, en partie, de l'Office central, mais pour la plupart, des cotisations volontaires mensuelles du personnel.

A decimális rendszer alkalmazásának lehetősége a postán.

Irta: Dr. HETEY-HERMAN OTTÓ m. kir. postatitkár.

A m. kir. postaigazgatóságok valamelyik előadójának nemrég, ha egy miniszteri rendeletről, mint jogforrásra hivatkozni akart, a m. kir. posta szabályrendeleteinek gyűjteményét kellett végigböngésznie. Azóta ez a helyzet gyökeresen megváltozott, s a m. kir. posta az üzleti és kezelési szabályzatok kodifikálása terén jelenleg egy egész kis könyvtárral dicsekedhetik.

Ebben a kis könyvtárban (az A., B., C. stb. szabályzatok sorozatában) körülbelül megvan mindaz, ami akár a postamesteri, akár a kincstári hivatalok szolgálatának ellátása szempontjából szükséges. Ez a szabályzatgyűjtemény a magyar postásság „Magna Chartá”-ja.

A kodifikációk történetét olvasva láthatjuk azonban, hogy úgy Hamurabi és Drákon jogszabálygyűjteményeit, mint pl. a „Code Napoleon”-t egyformán utólrta a kodifikációk közös végzete: az élet túlhaladja őket, s a kiegészítő, magyarázó, sok esetben törvényrontó rendeletek napról-napra változtatják. Ezért a postás „magna charta” ismerete még nem elég pl. egy igazgatósági előadó részére, mert a fent felsorolt szabályzatokból ugyan meg nem tudja állapítani, hogy pl. ha egy kerületi biztos megbízatását megvonták, a lakásán felszerelt szolgálati távbeszélő állomást mennyi idő múlva kell leszereltetni, esetleg díjkezdvezményessé átminősíteni. Ha öreg előadó, s jó emlékező képessége van, akkor talán tudja, hogy van erre egy elvi jelentőségű döntést tartalmazó miniszteri rendelet... valahol! A csoportvezetője talán rá is mutat egy gondosan összekötött, rendelet-másolatokat tartalmazó félmázsás iratesomóra, hogy abban a keresett rendelet biztosan fellelhető, de az illető bizonyára elborzad, ha temérdek munkája közepette ebben a dzsungelben kell keresgélnie.

Az iratrendezés elsősorban levéltári munka, s ha azt akarjuk, hogy a rendeletek özöne szépen, tárgy szerint odasímuljon a szabályzatokhoz, hogy minden, a tárgyra vonatkozó rendelet együtt legyen, akkor a szóbanforgó

rendeleteket valamilyen levéltári rendezési módszer szerint csoportosítani kell.

A legalkalmasabb módszernek a legmodernebb levéltári rendszert, a Dewey-féle decimális rendszert kell tartanunk, amely az egész művelt világon edterjedt, s a könyvtár- és levéltárrendezést gyökeresen átalakította és egységessé tette.

Mielőtt a rendszert s annak alkalmazását ismertetném, a rendszer zseniális megalapítójának élettörténetéről szölok néhány szót.

Dewey Melvil 1851. december 10-én született New-York államban. A könyvtárosi pályára lépett fiatalember 1883-ban már a bostoni Columbia egyetem könyvtárának a vezetője és a könyvtártan tanára. Később a State Library igazgatója New-Yorkban. 1931. december 26-án halt meg 80 éves korában.

Rendszerének tervezete már 1873-ban készen állott, azonban előbb ki próbálta, s csak 1876-ban lépett vele a nyilvánosság elé. Az 1895-ben megalakult Institut de Bibliographie International a decimális rendszert magáévá tette, és nemzetközivé tétele érdekében propagandát fejtett ki. Az 1935-ben Koppenhágában tartott nemzetközi dokumentációs kongresszus arra az álláspontra helyezkedett, hogy Dewey munkáját minden nemzet fordítsa le saját nyelvére, s így járuljon hozzá elterjedéséhez. Ma szerte a világon kb. 15.000 könyvtárban és levéltárban használják.

A Dewey-rendszer az összes tudományokat tíz főosztályra osztja: 0-tól 9-ig. Ezek:

- 0 = Általános művek,
- 1 = Bölcelet,
- 2 = Vallás,
- 3 = Társadalomtudományok,
- 4 = Nyelvészet,
- 5 = Természettudományok,
- 6 = Alkalmazott tudományok,
- 7 = Szépművészet,
- 8 = Irodalom,
- 9 = Történelem és földrajz.

E tíz főosztály mindegyike a tizes számrendszer alapján osztályokra oszlik. Tehát pl. a 3 = Társadalomtudományok a következő tíz osztályra oszlanak:

- 30 = Szociológia,
- 31 = Statisztika,
- 32 = Politika,
- 33 = Szociálpolitika,
- 34 = Jog,
- 35 = Közigazgatás,
- 36 = Társadalmi tevékenység,
- 37 = Közoktatás,
- 38 = Közgazdaságtan,
- 39 = Néprajz.

E tíz osztály mindegyike további kisebb egységekre oszlik, így foglalta

Dewey az összes emberi ismereteket gyakorlati (tehát nem filozófiai) rendszerbe.

Legnagyobb előnye a rendszernek, hogy hajlékony és kiterjeszhető, s a legrészletesebb dolgot ugyanúgy ki lehet fejezni vele, mint a legáltalánosabbat.

Példa az alcsoportosításra:

34 = a jogtudomány, 347 = a magánjog, 347.7 = a kereskedelmi jog, 347.77 = ipari találmányok védelme, 347.773 = minta- és védjegyvoltalom.

A számok leolvasásának megkönnyítése végett minden három számjegy (csoport) után pontot teszünk, pl. 750.230.5 az üvegfestészet számszáma.

Az ú. n. Schlagwort-rendszerrel szemben az biztosítja a tizedes rendszer (decimal classification) nemzetközi elterjedését, hogy az alapszámjegyek nemzetközileg érthető jelzések. Így pl. a munkanélküliség fogalmának megjelölésére minden nyelv más és más jelzést használ (német = Arbeitslosigkeit, francia = chômage, angol = non-employment), addig a decimális = 331.61 mindenütt ugyanazt a fogalmat jelzi.

Két fogalom összekapcsolását más rendszernél is el lehet képzelni, de tökéletesen csak a decimális rendszerben van megvalósítva, és pedig úgy, hogy ha pl. egy könyv két témával foglalkozik, ezt a két témát + jellel kapcsoljuk össze. Pl. 636.5 + 636.9, ez a két számszám összekapcsolva azt fejezi ki, hogy a könyv baromfi- és házinyúltenyésztéssel foglalkozik.

Nézzük meg, hogyan lehet a decimális rendszert gyakorlatilag pl. a kereskedelmi életben alkalmazni!

A Dewey-rendszernek az ad a kereskedelmi életben jelentőséget, hogy a könyvelési és irattári számok azonos szempontok szerint csoportosíthatók. Pl. 0 = üzletvezetés, 1 = eladás, 2 = bevásárlás stb. Ha most már az 1-el jelzett „Eladás” csoportban alcsoportokat alkotunk, akkor a 10 lesz az eladásra vonatkozó általános anyag, 11 a nagyban való eladás, 12 a kicsinyben való eladás stb. További csoportosításnál pl. 111 lesz a nyersvas nagybani eladásának száma, 112 a rúdvas nagyban való eladásának száma és így tovább. Itt is annyi alcsoportot lehet alkotni, ahányra csak szükség van...

Végül vizsgáljuk meg, hogyan lehetne a decimális rendszert a postai szabályok rendezése terén alkalmazni?

Előbbi fejtegetéseink során megállapítottuk, hogy az A., B., C. stb. Szabályzatokban kell a „Magna Charta”-t tekintenünk, amely körül jegescednének ki az azonos tárgyú, de abban helyet nem kapott, érvényes rendeletek is. Így pl. a táviró-távbeszélő-rádióügyeket tárgyaló 2/c csoport ügykörébe tartozó rendeleteket a következőképpen lehetne tárgy szerint csoportosítani:

A csoport szabályzatait számokkal kellene megjelölni. Az egyes szabályzatok a következő számokat kapnák:

- 1 = Távbeszélőüzleti Szabályzat,
- 2 = Távb. Kez.,
- 3 = Táviróüzleti Szabályzat,
- 4 = Táv. Kez.,
- 5 = Rádiórendelet és Rvu.

A szóbanforgó szabályzatok paragrafusainak és az egyes §-ok pontjainak megjelölésére 2—2 számot szentelve, az esetleges alpontnak vagy bekezdésnek pedig még egy számot szánva, a szabályzatok legkisebb szerves egységét (az alpontot, illetve bekezdést) és az abban foglalt fogalmat meg tudjuk jelölni egy hatjegyű számmal. A társas állomások időszakos vagy időleges állomásonként történő bekapcsolásának szákszám a pl. 137.013, a részben sürgős CODE-távirat szákszám pedig 351.052 lenne, s az erre vonatkozó rendeletek ezt a „besorozási” számot kapnák. Az ilyen számmal ellátott rendeleteket aztán csak a számok emelkedő sorrendjében kellene rendezni.

Amennyiben egy rendeletnek üzletszabályzati és kezelési vonatkozása is volna, + jellel egybekötött két (esetleg több) számot kapna, s ez esetben a számok mindenikének helyébe besorozandó volna.

A rendszer nagy előnye volna, hogy külön katalógus nélkül, együtt, egy szám alatt meg lehetne találni a szabályzatok egyes paragrafusait kiegészítő összes rendeleteket, megszűnnék a dzsungel, s a m. kir. posta ügykezelése egy fokkal ismét gyorsabb és biztosabb lenne.

*

Forrásművek:

- Dr. Gulyás Pál: Bibliográfiai és könyvtári szakrendszerek, Budapest, 1937.
Raith Tivadar: Az irodáüzem racionalizálása, Budapest, 1934.
Dr. Witzmann Gyula: Decimális rendszer, Budapest, 1937.

*

Die Möglichkeit der Anwendung des Dezimal-Systems auf dem Gebiete der Kodifizierung der postalischen Vorschriften. Dr. OTTO HETEY-HERMAN, Postsekretär.

Der Aufsatz enthält eine ausführliche Beschreibung des Dezimal-Systems „Dewey“ und dessen Anwendung bei der Evidenzhaltung der Vorschriften und anderen Regeln des Postdienstes.

*

La possibilité de l'application du système dans le domaine de la codification des prescriptions postales. M. le Dr. OTTO HETEY-HERMAN, Secrétaire de poste.

L'article fait connaître en détail le système décimal „Dewey“ et son application à l'enregistrement des prescriptions et des autres règles du service postal.

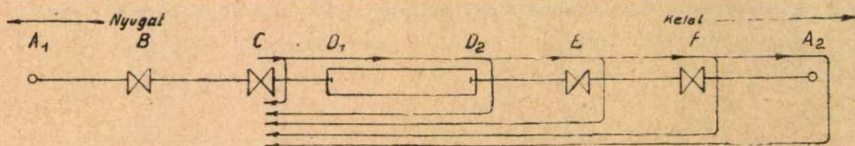
MŰSZAKI KÖZLEMÉNYEK

Technische Mitteilungen. — Articles techniques.

Kéthuzalos távkábeláramkörökből távúlasztással felépíthető erősített távbeszélő összeköttetések maximálhosszáról.

Irta: Dr. TOMITS IVÁN mt. kir. postaműszaki igazgató.

Távbeszélő üzemek gyakorlatából jól ismert jelenség, hogy az erősített kéthuzalos távbeszélő összeköttetések hosszai egy bizonyos határon túl nem növelhetők az ú. n. önbegerjedés (fütyülés) veszélye miatt. Részletesebben ez a következőképp is mondható: minthogy a kéthuzalos erősített összeköttetési úgy kell felépíteni, hogy annak végszállapítása végállomású forgalomban egy fix érték, pl. a gyakran szokásos 1 néper legyen, az erősítők és az alkalmazott művonalak elektromos tulajdonságaihoz mérten legfeljebb csak egy bizonyos számú erősítő szakaszt lehet láncszerűen úgy összekapcsolni, hogy az összeköttetés végállomású forgalomban üzemszerűen kifogástalanul használható legyen, tehát mind a begerjedéstől, mind pedig az ú. n. visszacsatolási zavaroktól („kongás“ a végkészülékek hallgatóiban) mentes legyen. A felépített erősített összeköttetéstől megkívánjuk tehát, hogy az csak akkor jöhessen önrezgésbe (fütyülés), ha az erősítők bármelyikének erősítési tényezőjét az üzemi beállításon felül egy-egy bizonyos meghatározott értékkel emeljük. Ilyenkor az összeköttetésről azt mondjuk, hogy stabil.

1. ábra.

Az erősített távbeszélő összeköttetések stabilitására vonatkozó irányelveket elsősorban a C. C. I. F. fektette le (lásd az 1936-os oslói fehérvkönyvet). Annak a megítélésére, hogy valamelyik felépített összeköttetés milyen „messze“ van a begerjedéstől, azaz mennyire stabil, a C. C. I. F. egy megközelítő számítási eljárást ismertet, melynek segítségével bármely, tetszőszerint négyhuzalos áramkörökből és kéthuzalos erősített szakaszokból álló összeköttetés stabilitásának mértékét gyakorlatilag meghatározhatjuk, ha ismerjük az összeköttetés teljes nivódiagrammját, magát a végszállapítást mindkét irányban s végül az összes előforduló reflexiós helyek ú. n. echocszállapításait (lásd dr. Tomits Iván posta műsz. ig. „Távbeszélő összeköttetések stabilitása“. M. Posta Műszaki Közlemények 1940. évf. 1. old.)

Minthogy ez a számítási eljárás általában kevésbé ismert, az alábbiakban vázoljuk annak lényegét és elveit.

Vallamely üzemszerűen helyesen felépített nemzeti vagy nemzetközi összeköttetés általános sémáját mutatja az 1. sz. ábra.

Látható, hogy az összeköttetés középső része (D_1, D_2) négyhuzalos; ez egyszersmind általában az összeköttetésnek leghosszabb része; a nemzetközi összeköttetések nemzetközi alkotórészei (trunk) a legtöbbször négyhuzalos áramkörök. A négyhuzalos részhez csatlakoznak mindkét oldalon az erősített kéthuzalos áramkör-részek. Ha az összeköttetés rövid, a négyhuzalos rész hiányozhatik is; az összeköttetés ilyenkor tehát tisztán kéthuzalos erősített szakasz-részekből áll.

Az erősített áramkörök elméletéből ismeretes, hogy minden erősített összeköttetés begerjedési hajlandósága, vagy fordítva a begerjedéstől való mentességének mértéke azaz stabilitása elsősorban az összeköttetésben fellépő reflexiós helyek reflexióképességétől függ. Fő-reflexiós helyek erősített áramköröknél a kéthuzalos erősítők hybrid tekeresei és a négyhuzalos áramkör-végződéses hasonló jellegű differenciál-transzformátorai, hol a haladó üzemi áramok kisebb-nagyobb törtrészei visszafordulnak; ezek az ú. n. echo-áramok, melyek nagyságát az üzemi áram erősségének %-ában lehet mérni. Ezeknek az echo-áramoknak nagysága mindig attól függ, hogy a kéthuzalos erősítőkhöz vagy négyhuzalos vonalvégzésekhez csatlakozó kéthuzalos áramkörök vonalutánzatai (művonal, Nachbildung) mennyire tökéletesek. A reflexiós áramok itt annál erőteljesebbek, minél tökéletlenebbek az említett vonalutánzatok vagy művonalak. Az elmélet szerint a hybridéknél fennálló reflexiós helyek echo-áramainak %-os nagyságára az ú. n. utánzathiba, vagy művonalhiba (Nachbildungsfehler) a jellemző, mely

$$\xi = \frac{W-N}{W+N} \quad \dots 1)$$

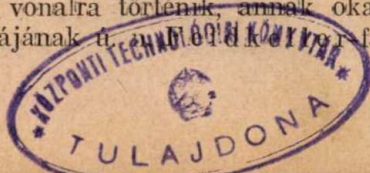
ahol W a vonalimpedanciát, N pedig a művonal-impedanciát jelenti; mindkét ellenállás-érték komplex szám és értékük erősen függ a beszédátviteli sáv (300—2400 Hz) frekvenciájától.

A „ N ” utánzatok általában úgy vannak elkészítve és az áramkörök üzembehozatalakor beállítva, hogy az utánzat impedanciája a lehető legtökéletesebben utánozza a vonal hullámellenállását (Z), tehát egy olyan vonalét, mely teljesen homogén, csillapítása igen nagy, vagyis a vonal igen hosszú, vagy annak tekinthető és mindenütt azonos elektromos sajátságokkal bír.

Távkábel-áramköröknél gyakorlatilag a művonalak úgy készíthetők el, hogy az említett utánzat-hibák abszolút értéke az egész átviteli sávban nem nagyobb mint kb. 1%, azaz

$$\left| \frac{Z-N}{Z+N} \right| \leq 1\% .$$

Hogy a művonalak üzemi beállítása mindig a fentvázolt módon végtelen hosszúvá tett vagy annak tekinthető vonalra történik, annak oka a távbeszélőátviteli technika „négypólus” teóriájának a

tételében rejlik, amely szerint egy Z hullámellenállású és a végén R impedanciával lezárt távbeszélő áramkör (négy-pólus) elején mért impedancia (W) az egész átviteli frekvenciasávban olyan természetű, hogy annak a hullámellenállással alkotott reflexiós tényezője a következőképpen fejezhető ki:

$$\frac{W-Z}{W+Z} = \frac{R-Z}{R+Z} e^{-2g} \quad \dots 2)$$

ahol „g“ a távbeszélő vezeték vagy négy-pólus komplex átviteli tényezője.

A gyakorlatban teljesen elegendő a reflexiós tényezőnek csupán az abszolút értékét ismerni, mert ez adja meg a visszaforduló echo-áram százalékos értékét az előrehaladó üzemi áram nagyságához képest. A Feldkeller-féle törvény tehát ilyen alakban

$$\left| \frac{W-Z}{W+Z} \right| = \left| \frac{R-Z}{R+Z} \right| e^{-2b},$$

ahol b a vonalszakasz csillapítását jelenti néperben.

A formulából látható, hogy egy megadott távbeszélő vezeték, mely a végén a hullámellenállástól eltérő R impedanciával van lezárva, az elején a saját hullámellenállásához képest olyan reflexiós tényezőt mutat, mely az egész átviteli frekvenciasávban csak akkor lesz kedvezően kicsiny, ha

a) vagy a R lezárás jól utánozza a Z hullámellenállást.

b) vagy az előbbi feltétel hiányában a vonal csillapítása „b“ elegendően nagy.

(Folytatjuk.)

Über die Höchstlänge der aus Zweidraht-Fernkabelstromkreisen durch Fernwahl ausführbaren verstärkten Fernsprechverbindungen. Dr. IVÁN TOMITS, Technischer Postdirektor.

Der Verfasser behandelt theoretisch das Problem, unter welchen Bedingungen eine verstärkte Zweidraht-Fernkabelverbindung aus mehreren Verstärkerfelder angegebener Anzahl und gleicher Länge durch Fernwahl verbunden werden kann, sodass (die Restdämpfung der so aufgebauten verstärkten Zweidraht-Verbindung ein angegebener Wert (z. B. 1 Neper), die Stabilität der Verbindung aber der gerade noch zugelassene 0.2 Neper untere Grenzwert sei. Die Berechnungen stellt der Verfasser ausführlich auf paariger Verstärkerfeldzahl an und bestimmt die Gesetzmässigkeiten, die einestails unter den Zahlen der noch ständig zusammenschaltbaren Verstärkerfelder, andertheils unter der Grösse der auf den Eingangs- und Ausgangsklemmen des Verstärkers erscheinenden Reflexionen (Echo-Dämpfung) bestehen. Er untersucht schliesslich und stellt die Voraussetzungen fest, bei denen die grösste Kabelgesamtdämpfung bzw. Gesamtlänge mit der gerade erträglichen 0.2 Neper Stabilitätsgrenze überbrückt werden kann.

Sur la longueur maximum des communications téléphoniques amplifiées construites des circuits de câbles à longue distance, à deux fils, par sélection interurbaine automatique. M. le Dr. IVÁN TOMITS, Directeur technique de poste.

L'auteur s'occupe en théorie du problème sous quelles conditions une communications de câbles à longue distance amplifiée peut être construite de plusieurs sections d'amplifications

par selection interurbaine automatique de sorte que l'équivalent de la connexion amplifiée à deux fils construite de cette manière soit une valeur indiquée (p. e. 1 Neper) et que la stabilité de la connexion ne dépasse pas pourtant la limite inférieure 0.2 Neper admise. L'auteur fait les calculs en détail sur le nombre de section d'amplification double et établit les lois existant, d'une part, entre les nombres de section d'amplification qui peuvent encore stablement reliés et, d'autre part, entre le grandeur des réflexions (coefficient d'affaiblissement d'écho) paraissant sur les bornes d'arrivée et de départ l'amplificateur. Pour terminer, il examine et determine les conditions sous lesquelles le plus grand affaiblissement total de câble resp. la plus grande longueur totale peut être encore atteinte par la limite tolérable de stabilité 0.2 Neper.

A posta műszaki igazgatási és végrehajtó szolgálat szétválasztása*

Irtta: SIMONFFY MIKLÓS m. kir. postaműszaki igazgató.

Szerző 1945. december 17-én a Mérnök-szakosztályban tartott előadása.

A műszaki szolgálat szervezetének átalakulása.

Egy intézmény hibátlan és gazdaságos működéséhez nem elegendő fel-tétel annak célirányos megszervezettsége. A legkitünőbb szervezet kereteit is önfeláldozó, odaadó munkásszellelem kell, hogy kitöltse, ha hibátlan mű-ködést kívánunk elérni. Egy olyan nagy intézménynél pedig, mint a m. kir. Posta, a megszervezés nem is egy megoldású feladat. Több olyan követke-zetesen felépített szervezeti elv képzelhető el, amelyik mellett a személy-zet lelkes munkája kiváló eredményeket érhet el. Nem vitatható azonban, hogy egy intézmény keretein belül a különféle szolgálati ágak tökéletes együttműködése csak akkor biztosítható, ha a kiválasztott szervezési elv az összes szolgálati ágazatokban következetesen keresztül van vezetve. Éppen ezért a következőkben azt a kérdést kívánom megvilágítani, vajjon a m. kir. Posta szervezetébe a műszaki szolgálat szervei helyesen vannak-e és voltak-e beillesztve és ha nem, milyen intézkedésekre volna szükség, hogy a sikeres összműködésnek a szervezeti kellékei ne hiányozzanak.

Ugy az igazságszolgáltatásban, mint a közigazgatás munkájában a két-szeri fellebbezhetőség elvéből a három rétegben egymásfőle helyezett bírósá-gok és hatóságok szervezete fejlődött ki. Talán ez az elgondolás volt irány-adó akkor is, amikor a posta intézménynél a végrehajtó hivatalok fölé a ke-rületi igazgatóságokat, ezek fölé pedig a vezérigazgatóságot állította a kor-mányszat. Nézzük vázlatos vonásokban, hogy ebbe a hármas tagozódásba az időnk folyamán a műszaki szolgálat miképpen illeszkedett bele.

A posta-intézet keretében a műszaki szolgálat jelentősebb szerephez a távbeszélő üzletág kifejlődésével jutott. Az első időkben a műszaki szolgálá-

* A szerkesztő bizottság megjegyzése: A vidéki műszaki végrehajtó szolgálat átszervezésé-nek tervével a Postavezérigazgatóság foglalkozik.

latot a vezérigazgatóság kebelében a műszaki osztály, a postaigazgatóságoknál pedig a 3. műszaki osztály látta el. Ennek kebelében működtek a már akkor is meglévő táviró építési osztályok.

1908. év augusztus 1-én a műszaki szolgálat új szervezetet kapott. (Az erre vonatkozó rendelet a Posta Távirda Rendeletek Tára 1908. évi 21. számában jelent meg.) A műszaki szolgálat ellátására a posta távirda műszaki főfelügyelőség állíttatott fel országos szervként és ennek külső műszaki hivatalai képen a posta távirda igazgatóságok székhelyén pedig posta távirda kerületi műszaki felügyelőségek. Bár az idevonatkozó rendelet a főfelügyelőségre vonatkozólag is kimondja (2. §.), hogy műszaki végrehajtó szolgálatot lát el, mégis az összes körülményeket figyelembe véve azt kell mondanunk, hogy a főfelügyelőség tulajdonképpen a műszaki igazgatóság volt, ha elnevezésében nem is, de lényegében mindenesetre. Ha ugyanis a főfelügyelőség munkakörét vizsgáljuk, megállapítható, hogy majdnem kizárólag igazgatási teendőkkel foglalkozott és a végrehajtási munkák közül (3. §.) saját személyzetével csak az új építési, illetve fejlesztési munkákat végezte az úgynevezett központi építésvezetők útján. A főfelügyelőségnek külön mellérendelt számvevősége volt, külön segédhivatala, a pénztári szolgálatot pedig a budapesti posta távirda igazgatóság pénztára látta el.

A főfelügyelőség „külső műszaki hivatal“-a megjelölés alatt a végrehajtó szolgálat ellátására a posta távirda kerületi műszaki felügyelőségek (7. §.) létesítettek, amelyek műszaki tekintetben a főfelügyelőségnek, egyéb tekintetben pedig a posta távirda igazgatóságnak voltak alárendelve. A kerületi műszaki felügyelőségek segédhivatali teendőit a posta távirda igazgatóságok segédhivatalai látták el.

Ennél a szervezetenél tehát a háromrétű tagozódás a műszaki szolgálatban is felismerhető, mert a postavezérigazgatóságnak a főfelügyelőség volt alárendelve igazgatósági hatáskörrel, végrehajtószervként pedig a műszaki felügyelőségek működtek, amelyek a szolgálatot a fenntartási osztályvezetők útján látták el. Ez utóbbi elnevezést az a körülmény indokolta, hogy amint fentebb említettem, az új építési szolgálatot a főfelügyelőség végezte.

1919. január 1-től a műszaki szolgálat újabb szervezetet kapott, az erre vonatkozó rendelet külön kiadmányképpen is megjelent. Ettől az időponttól a műszaki főfelügyelőség megszűnik és hatáskörét nemcsak a végrehajtási, hanem az igazgatási szolgálatra vonatkozóan is teljes egészében a kerületi műszaki felügyelőségek veszik át. A felügyelőségek ettől az időponttól kezdve a posta távirda igazgatóságoknak mellé vannak rendelve (4. §.), a posta távirda hivatalok pedig a felügyelőségeknek alárendeltetnek. A felügyelőségek mellett a számvevőségi teendőket a posta távirda igazgatóságok mellé rendelt számvevőségek, a pénztári szolgálatot pedig az igazgatósági pénztárak látják el.

Bár a felügyelőségek a hivatalos felsorolásban ezentúl is a végrehajtószolgálat szervei között szerepelnek, mégis munkakörüknél fogva és a posta szervezetébe való beilleszkedésüket tekintve, a műszaki igazgatási szolgálatot is ellájtják, teljes joggal tekinthették tehát magukat műszaki igazgatóságoknak. Hiányzott már azonban akkor is a műszaki végrehajtó szolgálat ellátására rendelt szerv.

1929 július 1-én mintegy levonva az előbb elmondottakból vonható következtetéseket, a műszaki szolgálat ismét újabb szervezetet nyer. (Rendeleték Tára 1929. évi 17. szám.) Ettől az időponttól kezdve a műszaki főfelügyelőséget a műszaki felügyelőségek is követik a feledés homályába és mint a posta igazgatóságok 6. műszaki ügyosztályai működnek. Ez a változás mindenestre nem lényegi szervezeti változás, mert a felügyelőségek változatlan ügy- és hatáskörrel egyszerű címtábla cserével alakulnak át igazgatósági ügyosztályná, nem történik azonban gondoskodás a postaszervezetbe való beilleszkedésükről. Ettől az időponttól kezdve annál súlyosabban és folyton fokozó mértékben hiányzik a műszaki végrehajtó szolgálat ellátására hivatott szerv.

1941 április 1-én az igazgatóságok belső szervezetének megváltoztatásával a 6. műszaki ügyosztályból az az igazgatóságok 3. műszaki ügyosztálya lesz. (Rendeleték Tára 1941. évi 12. szám.) A műszaki igazgatás szervéből ilyenformán az igazgatóságok egyetlen osztálya lett, de elvégzendő ügyei nem csökkentek.

Ha végig tekintünk a műszaki szolgálat fentiekben vázolt átalakulásain, akkor megállapíthatjuk, hogy az elmúlt nem egészen 50 esztendő alatt ez a szolgálat ötféle szervezetet nyert. Ez a tízévenként ismétlődő átalakulás arra enged következtetni, hogy a műszaki szolgálatnak a posta-intézmény keretébe való beillesztésére a szervezők a leghelyesebb módot keresték. Látjuk, hogy az ötszöri átalakulás után végül az eredeti szervezethez térünk vissza, tehát ez a folyamat egy önmagába visszatérő görbe vonalat mutat. Mivel pedig ennek a vonalnak minden pontja szerény véleményem szerint, a helyes szervezettől egyenlő nagy távolságban van, úgy tűnik fel, hogy eddig körforgást végeztünk. Kérdés vajjon a körforgás tovább folytatható-e a szolgálat érdekeinek sérelme nélkül, vagy a műszaki szolgálat is beillesztendő a posta fent jelzett és állandónak látszó hármasszervezeti tagozódásába.

Ki végzi jelenleg a műszaki végrehajtó szolgálatot?

A műszaki végrehajtó szolgálatot jelenleg széttagolva a következő szervek végzik:

a postaigazgatóságok műszaki osztályai végzik a kerületi raktárak útján a készülék- és üzemanyag szétosztását, a postamesteri hivatalok készülék (B) szakszaktárának vezetését részben a külső műszaki személyzet üzemijutalékának szétosztását, a távírdamunkások, általában az órabéres személyzet ügyeit,

az építési osztályvezető munkakörébe tartozik a külső műszaki személyzet teendőinek irányításán kívül, az építési anyag- és építési szerszám számadás vezetése, a távírdamunkások személyi ügyei, részben a távbeszélő előfizetők elfogadása, állomásváltások stb.; az építési osztályvezető az igazgatóság létszámába tartozik,

a távírdamukás csapatok a vonalfelügyelők közvetlen irányítása mellett a tömegesebb külső vonalmunkát, ezek az építési osztályvezető fegyelmi hatáskörébe tartoznak,

a külső műszaki személyzet (műszerészek és vonalfelügyelők, vonal-

mesterek) végzik a műszaki berendezések fenntartási munkáit, valamint az alsóbb fokú munkavezetést; ezek a postahivatalok létszámába tartoznak és fegyelmi szempontból a hivatalfőnököknek vannak alárendelve,

a hivatalok kezelési tisztviselői végzik az üzemi anyagszámadás vezetését, a gépek és készülékek (B) szakleltárának, műszerész- és gépész szerzőszámadásoknak vezetését és részben a vonalfelügyeleti szolgálat ellátását is, végül kincstári hivataloknál a hivatalhoz beosztott külső műszaki személyzet személyi ügyeit; a kezelési tisztviselők nemcsak fegyelmileg, hanem munkakörüket illetően is a hivatalfőnök alá vannak rendelve,

a gépészek a segítségükre rendelt fűtőkkel a központi fűtés ügyeit, a hivatalfőnökök felügyelete alatt.

A műszaki végrehajtószerv hiányának hátrányai.

A jelenlegi szervezet számos hátránnyal bír és a műszaki végrehajtó szolgálat síma lebonyolítását nagyban hátráltatja. A felsorolásból már kitűnik a munkakörök széttagoltsága, a hatáskörök kuszsátsága, ami sok felesleges írásbeli munkának és időtrábló tárgyalásnak, üzengetésnek szülőoka.

Az igazgatóságok műszaki osztályai nemcsak az építési osztályvezetők és a területi készülék és üzemanyagraktár, hanem részben az előadók révén is nemcsak igazgatási, hanem végrehajtó szolgálatot is végeznek. A munkakörnek ez a kétfélesége okozza, hogy nehezen illeszthetők be az igazgatóság szervezetébe. A műszaki középfokú igazgatás ezért feltétlen élesen elválasztandó volna a műszaki végrehajtó szolgálattól.

A külső műszaki személyzet két gazdát ural: a hivatalfőnököt és az építési osztályvezetőt, ez a fegyelmezést igen megnehezíti, néha majdnem lehetetlenné teszi. Azoknál a hivataloknál, ahol a vonalfelügyeleti szolgálatot nem a főnök (vagy kezelési tisztviselő) hanem a műszerészek látják el és ezekhez tartozik most már a műszerészek és vonalfelügyezők többsége, a hivatal ezeknek működését semmiféle megnyilvánulásában és eredményében nem ismeri, elbírálni nem tudhatja és így eredményesen őket nem is fegyelmezheti, de az építési osztályvezető ilyen irányú munkáját esetleg hátrányosan befolyásolhatja.

A vonalzavarok behatárolását és elhárításának irányítását a hivatalok személyzete kellő szakismeret és a berendezések ismerete nélkül a mai kor igényeinek megfelelően nem végezheti. Téves megállapítások és céltalan kiutalások aláássák a hivatali tekintélyt és megrendítik az altszti személyzet bizalmát feletteseiben.

A gépek és készülékek (B) szakleltárának vezetése, valamint az üzemanyagok számadása, mikor ezekkel tulajdonképpen az építési munkák során az építési osztályvezető rendelkezik, a kezelési személyzet részéről nem történhetik teljes felelősséggel. Az anyagok és alkatrészek megfelelő ismerete nélkül ez a munka csak gépies raktármunka, az anyagok helyes és gazdaságos felhasználásának ellenőrzése nélkül.

Ugyancsak nincs biztosítva a szakszerűség az ellenőrzésben az épület-fenntartási és az épületek gépészeti kisebb munkáinak végrehajtásánál.

Az építési osztályvezető munkájában nincs meg a szükséges munka-megosztás lehetősége, mert az egy személyben: mérnök, pénztáros, rak-

tárkezelő, számadásvezető, fogalmazó, iratkezelő, rajzoló stb. Nem kétséges, hogy mindezeket a munkaköröket egyéniségének megfelelően különböző kedvvel és sikerrel láthatja csak el. Mindezek a hátrányok egycsapásra kiküszöbölhetők volnának, ha a bevezetésben felsorolt munkaköröket és az azok ellátását ma is végző munkaerőket egyetlen szervben egyesítenők.

A műszaki végrehajtó-szerv.

A fent elmondottak figyelembevételével a következőkben megkísérlem a műszaki végrehajtó-szolgálat ellátására hivatott szerv

- a) elnevezését;
- b) illetékességét és hatáskörét;
- c) személyzetét, végül
- d) elhelyezését illető kérdéseket megvilágítani.

a) Elnevezés.

A műszaki végrehajtó-szerv elnevezésének megválasztásánál azt a szempontot tartom döntőnek, hogy már az elnevezéssel is a műszaki szolgálat lehetőleg simulékonyan illeszkedjék bele a posta általános szervezetébe, ezért a kezelési végrehajtó-hivatalokhoz hasonlóan, a műszaki végrehajtó-szolgálatot ellátó szervet is hivatalnak kellene nevezni, mégpedig működési területének megfelelően, műszaki hivatalnak. Az elnevezésnek megvan a maga történelmi multja is, mert a budapesti távbeszélő hálózat műszaki vezetőségének megszüntetése alkalmával (Posta- és Távirás Rendeleték Tára 1904. évi 29. szám.) posta- és távirás műszaki hivatal felállítására történt intézkedés, valamint a fent már hivatkozott egyik rendelet a posta távirás kerületi műszaki felügyelőséget is külső műszaki hivatalok megjelölés alatt hívja életre. A postaműszaki hivatal Debrecen, vagy postaműszaki hivatal Nyíregyháza elnevezés tehát nem volna újszerű és helyesen jelölné meg a műszaki hivatal hatáskörét és illetékességét.

b) Illetékesség és hatáskör.

A műszaki hivatalok területi illetékességét illetőleg a legcélszerűbbnek látszana a távbeszélő hálózat kialakulóban lévő göckörzeti beosztását irányadósnak venni és a gazdaságossági szempontok figyelembevételével, esetleg egy, vagy több göckörzetet egy műszaki hivatalhoz besorolni. A debreceni igazgatóság jelenlegi területére nézve ezt a kérdést megvizsgáltam, hogy a debreceni és nyíregyházi göckörzetek egymagukban is kiadnák egy műszaki hivatal gazdaságossági szempontokból szükséges területét, míg a többi göckörzetek kettésével vagy hármasával volnának egy-egy műszaki hivattal összevonhatók.

A műszaki hivatal munkakörébe az eddigi meggondolások alapján azokon a munkaterületeken felül, amelyeket az építési szolgálati utasítás II. része a táviró építési osztályok feladatául kijelöl, még a következők volnának besorozandók:

1. A műszaki hivatal teljes kinevezett személyzeti állományának összes személyzeti ügyei olyan hatáskörrel, mint amilyen hatáskörrel ezt a munkát a kezelési postahivatalok végzik. A műszaki hivatalnak kellene tehát vé-

geznie a hozzá beosztott személyzet nyilvántartásainak vezetését, szabadságolását, jutalmazását, fegyelmezését (közigazgatási büntetések), minősítését, betegségi ügyeit, rendes- és különleges egyenruha igénylését, kerékpár-ügyeit, stb.

2. A távírdamunkások és egyéb órabéresek összes ügyeit, amennyiben azok nem az igazgatóság hatáskörébe tartoznak, törzskönyvezés, megbiztosítás, rokkant-ellátási előjegyzések, az órabéresek illetményeinek kifizetése, távírdamunkások szabadsága, munkásruha igénylés, élelmezés stb.

3. A távíró- és távbeszélő vonalfelügyeleti szolgálat ellátása a műszaki hivatal területéhez tartozó göckörzetek székhelyén működő vonalfelügyeletek útján hibabehatárolás és hibaelhárítás.

4. A műszaki hivatal körzetébe tartozó távíróval, vagy távbeszélővel egyesített kincstári és postamesteri hivatalok B. szakleltárának együttes vezetése. A kiterjesztett hatáskörű osztályok a székhelyükön levő kincstári hivatalok B. szakleltárát már jelenleg is maguk vezetik.

5. A műszaki hivatalhoz tartozó vonalfelügyezők üzemanyag ellátása és az üzemanyagszámadás vezetése a vonalfelügyezői székhelyen, hivatalok helyett, úgy amint az az építési anyagnál is történik, hol a vonalfelügyező a készletéül kiadott építési anyagról szintén maga számol az építési osztály anyagszámadásának keretében.

6. Távbeszélő-előfizetők elfogadása, állomásváltozások tárgyalása, úgy amint az a kiterjesztett hatáskörű építési osztálynál jelenleg is történik.

7. A műszaki hivatal körzetébe tartozó kincstári postahivatalok és postaházak központi fűtőberendezésének ellenőrzése, a hivatalban lévő világítási erőátviteli és mindennemű egyéb gépberendezések fenntartása és felügyelete, valamint az ezzel összefüggő összes teendők.

8. Nyomtatványkezelés, inattár- és inatkezelés.

9. Kisebb üzemi és egyéb kiadások naplójának vezetése. Itt volnának elszámolhatók, úgy mint a kincstári postahivataloknál, a következő kiadások: a) üzemi jutalék; b) takarítási költségek; c) a központok áramellátására elhasznált ipari áram költsége; d) készpénzen vásárolt üzemi anyagok ára; e) bútorok kisebb javítása; f) rendkívüli óradíjak, éjjeli pénzek.

c) A műszaki hivatal személyzete.

A műszaki hivatal személyzete egy kiterjesztett hatáskörű és egy rendes építési osztály összevonása esetén a következőkből állana:

1. A rangidősebb építésvezetőnek, aki általában mérnöktisztviselő lenne, átmenetileg és kivételesen azonban kiváló minősítésű forgalmi tisztviselő is lehetne, feladata volna, mint hivatalfőnöknek az egész szolgálat irányítása és a berendezések rendszeres és időszakos ellenőrzése.

2. A rangban fiatalabb építésvezető volna a főnök helyettese, általában mérnöktisztviselő, átmenetileg azonban átlagon felüli minősítésű forgalmi tisztviselő is lehetne. Feladata volna a főnököt távollétében helyettesíteni, mindenben, így a berendezések időszakos ellenőrzésében is támogatni.

2/a. Építési gyakornokok kiképzésük ideje alatt szintén a műszaki hivatal létszámába tartoznának.

3. Ide tartozna a kiterjesztett hatáskörű osztályhoz rendszeresített szám-

adó, aki vezetné a hivatal pénz-, építési anyag-, üzemi anyag-, szerszám-számadásait, leltárait, a helyszínen ellenőrizné a szerszámkészleteket, építési- és üzemi anyag-ellátmányokat.

4. A rangidősebb vonalmester végezné a tulajdonképeni vonalmesteri teendőket, szolgálatvezető és vonalfelügyezők munkájának közvetlen irányítója lenne, mint most.

5. A rangban fiatalabb vonalmester kezelné a hivatal építési anyag- és szerszám-, készülék- és üzemi anyag raktárát.

6. A műszaki hivatalok felállításával elérhető különböző megtakarítások lehetővé tennék egy napidíjas rajzolónak alkalmazását. A vonalfelügyező székhelyes, postamesteri hivatalok díjazása is ennek javára lehetne a jövőben felhasználható, megszűnván e hivatalok munkaköre a vonalfelügyező körül. A rajzoló végezné az iratkezelést.

7. A hivatal körzete szerint szükséges számú műszerész tartozna a hivatal létszámába. Ezek közül a legrátermettebb látná el a vezetőműszerész eddigi teendőit változatlanul.

8. A hivatal személyzetéhez tartozna a területileg érdekelt számú vonalfelügyező is.

9. A hivatal körzetében lévő kincstári postaépületekben esetleg szolgálatot teljesítő gépészek és fűtők.

10. A távirdamunkások csapata.

d) Műszaki hivatal elhelyezése.

A műszaki hivatalok természetesen nagyobb kincstári hivatalok székhelyén állíttatnának fel, azok épületében, ahol rendszerint jelenleg is van az építési osztályvezetőnek irodahelyisége, vonalfelügyezőnek szobája, műszerészműhely, készülék- és üzemi anyag raktárhelyiség stb., mindezeknek megfelelő csoportosításával lényeges átalakítási költségek nélkül lehetne a szükséges irodai és raktárhelyiségekről gondoskodni.

AZ IGAZGATÓSÁGOK MŰSZAKI OSZTÁLYANAK SZERVEZETE.

Megvizsgálandó volna ezután, hogy a műszaki végrehajtó-szolgálatnak a műszaki osztályból való kiválása után, milyen munkakörök maradnának meg ennek az osztálynak kebelében és hogy volnának azok csoportosíthatók.

Az igazgatóságok műszaki osztályainak munkaköre az építési osztályoknak az igazgatóságból való kiválása után is (az igazgatósági előadók tevékenységét illetően) nem szenvedne lényeges változást, legfeljebb a postamesteri hivatalok B. szakleltárának a vezetése volna a fentiek szerint a műszaki hivatalokra áthárítható és a kinevezett és órabéres személyzet ügyeiből azok, amelyek nem kívánnak igazgatósági intézkedést, kivéve az áthelvezések stb.

Megjegyzem, hogy úgy a műszaki hivatalok, mint a műszaki osztály munkaterületének felsorolásánál nem törekedtem kimerítő teljességre, mert nem rendelet-tervezetet óhajtottam készíteni, csupán az ezzel kapcsolatos elgondolásomnak vezérfonalát ismertetni.

A postai igazgatóság műszaki osztályának munkája természetesen kiterjed mindazokra a munkaterületekre, amelyeken a legmagasabb vezetés munkáját a vezérigazgatóság B) főosztálya (6, 7, 9. és 12. ügyosztályok), valamint a postavezérigazgatóság 11. ügyosztálya műszaki vonatkozásban ellát. Ennek a munkaterületnek legnagyobb része a táviró- és távbeszélőüzem vezetésére és az ezekre vonatkozó anyagellátásra tartozik. Ez adja kb. a munkamennyiség $\frac{2}{3}$ részét. Az ezenfelüli munkák azok, amelyek a táviró- és távbeszélő műszaki szolgálattal lazább kapcsolatban vannak. Megjegyzem, hogy a rádiószolgálat műszaki igazgatási ügyei a rádiófelügyelőségek közelmúltban történt felállítás óta természetesen nem tartoznak a kerületi postai igazgatóságok hatáskörébe, azokat tehát itt figyelmen kívül kellett hagyni.

Az elmondottak figyelembevételével a műszaki osztály munkaterülete 3 csoportba volna felosztható:

a) Általános műszaki ügyek csoportja. Az eddigi csoport elnevezés megtartásával ide volnának sorozandók mindazok a műszaki ügyek, amelyek nem a táviró- és távbeszélő szolgálat ellátására vonatkoznak, tehát nem távközlési műszaki feladatok, úgymint:

a műszaki OM. előadó ügyei (postavezérigazgatóság 11. ügyosztály);

a kincstári postaházak kisebb fenntartási ügyei és a postaházak központi fűtési és gépi berendezésének ügyei (postavezérigazgatóság 7. ügyosztály);

a távbeszélő központok erőssáramú berendezésének ügyei;

a gépjármű állománynak az igazgatóság hatáskörébe és illetékessége alá tartozó ügyei, valamint a csőposta és egyéb postai szállító berendezések ügyei (postavezérigazgatóság 12. ügyosztály).

Ennek a csoportnak a vezetője célszerűen talán a műszaki osztály vezetője lehetne, aki egyben a műszaki OM. előadó ügycsoportját is elláthatná. Ide kellene tartoznia a postaházak fenntartási munkáit tárgyaló, lehetőleg magasépítési gyakorlattal bíró előadónak, valamint egy, vagy két gépészmérnök vagy legalább felsőiparisiskolát végzett előadónak, aki a gépészeti továbbá az erőssáramú berendezések és gépjármű ügyek tárgyalását véggezhetné.

b) Táviró- és távbeszélő-vonal építési és fenntartási csoport. Ide tartoznának az összes beruházási, valamint fenntartási és kisebb vonalépítési munkák és az építési anyag, építési szerszám ellátás ügyei. A villamosvilágítási hálózatokkal való keresztezések és egyéb erőssáramú ügyek. A magánhasználatú és közérdekű villamos távjelző és távbeszélő berendezések ügyei. Végül a táviró- és távbeszélő munkások olyan ügyei, amelyeket nem a műszaki hivatalok intéznének. Ennek a csoportnak a vezetője mérnöktisztviselő hiányában esetleg egy kiváló minőségű építési osztályvezetést viselő forgalmi tisztviselő is lehetne, aki valamelyik előadói ügycsoportot is elláthatná. Rajta kívül még két-három építésvezetői vizsgát tett forgalmi tisztviselő előadó tartozhatna ebbe a csoportba.

c) Táviró- és távbeszélő központok és állomások csoportja. Ennek a csoportnak a munkakörébe tartoznának a távbeszélő központok belső berendezésének, valamint a távbeszélő állomások, a távkábelerősítő-állomások és vívóáramú berendezések ügyei. Ugyancsak ide

tartoznék a készülék- és üzemanyag ellátása a műszaki hivataloknak, valamint az előfizetői állomásváltozásoknak a műszaki hivatalok hatáskörét meghaladó ügyei. E csoport vezetőjének mérnöktisztviselőnek kell lennie, aki a műszaki osztály vezetőjét is helyettesítené. Az előadók jó műszaki érzékű, a távközlésben megfelelően képzett építésvezetői vizsgát tett formalmi tisztviselők lehetnének.

A táviró- és távbeszélő műszaki szolgálatnak a fenti b) és c) pontok szerint való csoportosítása nem új keletű elgondolás, mert a posta- és távirda vezérigazgatóságának 1919. évi január hó 1-től életbelépett ügybeosztása szerint is, a 8. ügyosztály a vonalépítési ügyeket, a 9. ügyosztály pedig a hivatalok és állomások műszaki ügyeit tárgyalta. Ugyancsak eszerint a beosztás szerint csoportosult a posta és távirda műszaki főfelügyelőség ügybeosztása is, amennyiben a III. ügyosztály a táviró- és távbeszélő vonalak és vezetékek fenntartási ügyeit, míg a IV. ügyosztály a táviró- és távbeszélő központok berendezési és fenntartási ügyeit tárgyalta.

Befejezés.

A fentiekben voltam bátor vázolni a műszaki igazgatási- és végrehajtószolgálat szétválasztására és a posta általános szervezetébe való minél teljesebb beillesztésére vonatkozó szerény elgondolásomat és javaslatomat. Ezeket a gondolatokat közel 25 éves megszakítás nélkül, ebben a szolgálati ághoz eltöltött működésem ébresztette bennem és szilárd meggyőződésem, hogy ezeknek a javaslatoknak a végrehajtásával a szolgálat jelentékeny előnyökhöz jutna, azért legalább egy-két műszaki hivatalnak próbaképen való felállításával a felvetett gondolatoknak a gyakorlati kivihetőségét és célszerűségét ellenőrizni üdvös volna.

Trennung des technischen Verwaltungs- und Vollzugsdienstes der Post. MIKLÓS SIMONFFY, Technischer Postdirektor.

Der Verfasser, der im technischen Postdienst auf dem Lande 25 Jahre verbracht hat, beschreibt die Umgestaltung und Entwicklung dieses Dienstes während der letzten 50 Jahre. Er befasst sich mit der gegenwärtigen Abwicklung des technischen Vollzugsdienstes und mit den in dieser Hinsicht aufgetauchten Schwierigkeiten und Mangelhaftigkeiten. Er bringt in Vorschlag die Organisation des technischen Vollzugsdienstes auf dem Lande, gibt die Benennung, die Befugnis, den Wirkungskreis, das Personal und die Unterbringung des betreffenden Organs bekannt. Ferner schlägt er die Reorganisierung der technischen Abteilung der Postdirektionen auf dem Lande vor.

Séparation des services administratif et exécutif des postes. MIKLÓS SIMONFFY, Directeur technique de poste..

L'auteur qui a passé 25 ans dans le service technique de la poste en province, fait connaître la transformation et le développement de ce service pendant les 50 dernières années. Il s'occupe de la situation actuelle du service technique exécutif ainsi que des difficultés et des imperfections se présentant à cet égard. Il fait une proposition pour l'organisation du service technique exécutif en province et nous informe de la dénomination, de la compétence, du sphère d'activité, du personnel et du placement de l'organe respectif. Pour terminer, il propose la réorganisation de la section technique des directions régionales de poste.

Érdekes kérdések.

Interessante Fragen. — Questions intéressantes.

Újabb pályatételünk:

1. Azok a hatóságok, hivatalok és szervek, amelyek állami távirataikat hitelre kívánják feladni, székhelyükön működő bármelyik postahivatalnál bejelenthetik-e ezt a szándékukat, vagy pedig csak a kijelölt hivatalnál adhatnak fel díjhitelezés mellett táviratot?

A pályázaton a m. kir. posta személyzetének minden tagja résztvehet. A pályamunka legfeljebb három gépirásos oldalra terjedhet ki. A pályázati határidő 1944. február 28.

A pályamunkán a szerző nevét nem szabad feltüntetni, hanem azt külön borítékban, zárt és lepecsételt jelíges levélben a pályamunkával együtt kell a Magyar Posta szerkesztőségéhez juttatni. A jelíges leveleket csak abban az esetben bontják fel, ha a szerző munkájáért jutalomdíjat kap, vagy legalább is dicséretben részesül. A jutalomdíj összege 60 pengő.

A jutalomban vagy dicséretben nem részesült pályamunka szerzőjének nevét tartalmazó levelet a döntés után megsemmisítik és így a szerző neve ismeretlen marad. A pályamunka végén a kidolgozáskor igénybevett forrásmunkákat meg kell jelölni, hivatkozva a forrásmunka oldalának és bekezdésének számára, ahonnan a pályázó idézett vagy érveket merített a tétel megoldásához.

A pályázaton a Magyar Posta szerkesztőbizottságának tagjai, továbbá a postavezérgazgatóság ügyosztályvezetői, akik a bírálatra hivatva lesznek, nem vehetnek részt.

Pályázati eredmény.

Az 1943. évi 8. számban közölt 8. pályatétel eredménytelen maradt.

*

Az 1943. évi 9. számban közölt 9. pályatétel a következő volt:

A pénznélküli fizetési forgalmat milyen módon fejleszthetnénk a postánál?

A beérkezett pályamunkák közül a szerkesztőbizottság a „Hollán Péter” jelígejű pályamunka szerzőjét, Dóczy István m. kir. postafőtisztet (Budapest 3.) dicséretben részesítette.

Szerkesztői üzenetek.

Kedves olvasóinknak és munkatársainknak nagyon boldog újévet kívánunk.

H. P. Budapest. A hivatalvezetői minősítő vizsga hivatali igazgatási anyagáról szakkönyv készül, amely — előreláthatólag — április hó folyamán megjelenik. Ennek beszerzési lehetőségéről annakidején lapunk tájékoztatást nyújt.

K. Gy. Kassa. Az írásbeli megbízás alap-

ján járó szabadságra vonatkozólag lapunk mostani számának Elmélet-Gyakorlat rovatán válaszolunk.

L. M. Budapest. A pályatételekre kiírt pályázatot 1944. évi január hó 31-éig meghosszabbítottuk. A pályázati feltételeket lapunk múlt évi 10. számában közzeltük.

Elmélet — Gyakorlat.

Theorie — Praxis. — Théorie — Pratique.

1. A P. R. T. 1922. évi 29. számában közzétett 5801. sz. rendeletben foglaltak alapján megkaphatják-e

- a) a postahivatalok oktató tisztviselői,
- b) a hivatali gondozó kirendeltség vezetője, II. pénztári ellenőre és gondozónője valamint
- c) a postanövendék-tanfolyam előadói a rendes szabadságidőn felül az írásbeli megbizatással járó 4 napi szabadságot is?

- ad a) Igen.
- ad b) Nem.
- ad c) Igen.

A P. R. T. 1922. évi 29. számában közzétett 5801. sz. rendelet szerint tisztviselőknél írásos rendelet alapján betöltött megbizatásuk után évenként négy napi több szabadságidő jár. Az írásbeli megbizatás kiadására a miniszter, vezérigazgatóság, igazgatóság, központi számvevőség, központi hivatal és kincstári hivatal illetékes.

A P. R. T. 1943. évi 13. számában közzétett 202.980. sz. rendelet értelmében az oktató tisztviselőket e teendők ellátásával az igazgatóságok írásos rendelettel bízják meg. Ugyancsak írásban bízza meg a postavezérigazgatóság — a P. R. T. 1943. évi 21. számában közzétett 212.878. számú rendelet szerint — a tanfolyamok előadóit e teendők ellátásával.

Ezzel szemben a P. R. T. 1943. évi 22. számában megjelent Közlemény alapján a hivatali gondozó kirendeltségek vezetőit, továbbá a gondozónőket stb. a m. kir. posta személyzete jóléti alapítványának kezelési bizottsága bízza meg. Ez a megbízás nem szolgálati jellegű, mert ezek a megbizatásukból folyó feladataikat rendes szolgálati beosztásuk mellett látják el s így részükre csak abban az esetben járna a négy napos több szabadságidő, ha rendes szolgálati beosztásukból kifolyólag írásos megbízásban részesültek. (Beküldött kérdés.)

2. Távolsági távbeszélgetés bejelentésekor el lehet-e fogadni olyan kikötést, hogy az összeköttetést a bejelentést követő napon pl. 17—18 óra között létesítsék?

Nem.

A C. 1. Szab. 57. §-a értelmében az előjegyzett, de nem foganatosított bejelentés érvényessége megszűnik:

- a) az aznapi szolgálat befejeztével azoknál a központoknál, ahol nincs folytonos szolgálat;
- b) éjfélkor, ha az érdekelt központok folytonos szolgálatot tartanak, s ha a beszélgetést már ugyanaznap 22 óra előtt kérték. A 22—24

óra között felvett előjegyzések érvényessége másnap reggel 8 órakor szűnik meg.

A meghívással kapcsolatos beszélgetési bejelentés érvényessége a bejelentés napját követő nap végéig érvényes, a külön meghívással kapcsolatos bejelentés érvényességét pedig a hívó kérelmére 24 órával meg lehet hosszabbítani. (Beküldött kérdés.)

3. Távolsági beszélgetés bejelentésekor ki lehet-e kötni, hogy az összeköttetést a bejelentés napján pl. 17—18 óra között létesítsék és ha igen, az ilyen beszélgetést hogyan kell kezelni és díjazni?

Az ilyen bejelentést el kell fogadni és azt a meghatározott időre kért bejelentésekre előírt szabályok szerint kell kezelni és díjazni (C. 1. Szab. 47. §., 55. §. 2 p. és 65. §. 6. p.).

Különös gondot kell fordítani arra, hogy a bejelentés előjegyzésekor a kezelő a beszélgetés osztályára a fél figyelmét felhívja, nehogy a beszélgetés díjazása felszólalás tárgyát képezhesse. (Táv. kez. 5. §. 1. p. 6. bek.)

A meghatározott időre szóló beszélgetési bejelentést nem szabad összetéveszteni a C. 1. Szab. 55. §. 9. pont a) és b) bek. alapján törént kikötésekkel, amelyek szerint a beszélgetést bejelentő fél kérheti, hogy az összeköttetést csak az általa meghatározott idő után létesítsék, vagy hogy az összeköttetést az általa meghatározott időközben ne létesítsék. (Beküldött kérdés.)

4. A hívott által fizetendőként meghatározott időre kért távolsági beszélgetésért a beszélgetési díjon felül hány pótdíjat kell felszámítani?

Egy pótdíjat kell felszámítani, még pedig a magasabb összegűt.

A C. 1. Szab. 65. §. 15. pontja értelmében, ha olyan beszélgetést, amely után pótdíj fizetendő (pl. ha meghatározott időre kért, vagy hívott által fizetendő beszélgetést) külön meghívással vagy meghívással jelentenek be, a beszélgetés után csak egy pótdíjat kell felszámítani, még pedig a külön meghívás vagy meghívás pótdíját. Ha tehát a több szolgáltatást nyújtó meghívásos vagy külön meghívásos beszélgetés után csak egyszeres pótdíjat számítunk fel abban az esetben is, ha ezeket meghatározott időre vagy hívott által fizetendőként jelentik be, nem indokolt a kétszeres pótdíj felszámítása a hívott által fizetendőként meghatározott időre kért beszélgetések után sem. (Beküldött kérdés.)

A POSTA FORGALMA.

1945. november.

Ismerteti: Dr. KANYÓ ÖDÖN m. kir. postatitkár.

Der Verkehr der Post. Die folgenden Angaben beziehen sich auf den Verkehr der wichtigeren Dienstzweige im Vergleich mit den Ergebnissen des letzten Monates des vorigen Jahres.

A f. évi november havi forgalom alakulása szokatlan és a korábbi évek tapasztalataival ellentétben áll. Emlékezet óta nem történt meg ugyanis, hogy a november havi forgalom nagyobb lett volna, mint az októberi. Az emelkedés mértéke nem nagy ugyan (+ 0.6%), mégis feltűnő, mert ha figyelembe vesszük, hogy a forgalomnak havi alakulását minden évben, rendszeresen ismétlődő, idényszerű okok befolyásolják, akkor október hónapoz képest ebben az évben is némi csökkenést lehetett volna várni. Az utolsó 10 évben a november havi forgalom a következőképpen alakult: 1933 évben 5.5, 1934-ben 7.3, 1935-ben 4.4, 1936-ban 9.4, 1937-ben 6.1, 1938-ban 4.8, 1939-ben 3.1, 1940-ben 0.4, 1941-ben 5.4 és 1942-ben 5.0%-kal volt kisebb, mint az október havi.

A f. évi november havi forgalom egyébként a legnagyobb, amit a posta eddig 1 hónap alatt ért el és kimutatott.

A postai üzetlág körébe tartozó egyes küldeményfajták közül a feladott értéklevelek, csomagok és a postautalványbefizetések összege az eddigi havi csúcsértéket képviselik. A nemzetközi postaforgalom az előző év november havához képest igen erőteljesen emelkedett. Az ajánlott küldemények száma 43.7, a nemzetközi csomagforgalom pedig 74.3%-kal haladta meg az előző évi eredményeket.

Le trafic de la poste. Les données suivantes se rapportent au trafic des services principaux en comparaison avec les résultats du mois dernier de l'année passée.

A távbeszélő állomások száma az egész országban, a f. évi október hónapoz képest 281-gyel emelkedett. Budapesten 23-mal csökkent az előző hónapoz képest a távbeszélő előfizetők száma. A számlált helyi távbeszélgetések száma az 1942. év október havához képest 2.1%-kal kevesebb volt. A csökkenés a budapesti egységes távbeszélő hálózatnál jelentkezett, ahol a helyi beszélgetések száma az előző év november havához képest 1,058.000-rel (5.2%-kal) csökkent. A rádióelőfizetők száma 1 hónap alatt 7.769-cel emelkedett, ebből 1971 új előfizető Budapestre esett. A budapesti rádióelőfizetők száma egyébként az 1943. év november hó végén 251.810 volt.

A munkaegységekben kifejezett forgalom (104.2 millió munkaegység) az előző év november havi eredményt 13.9%-kal haladta meg. A postai üzetlág forgalma 17.8, a távíró 17.4, a távbeszélő 6.2 és a rádió üzetlág 9.5%-kal volt nagyobb, mint az előző év november havában. A folyó év október havához képest a postai üzetlág 0.5, a távíró 1.5%-kal csökkent, a távbeszélő üzetlág forgalma azonban 2.9, a rádió pedig 0.7%-kal volt több, mint a f. év október havában. Az 1943. év első 11 hónapjában elért, 1,029.4 millió munkaegységet kitevő forgalom 16.7%-kal haladta meg az 1942. év ugyanezen időszakában elért eredményt.

Megnevezés	1000 darab, illetve 1000 pengő		1943 november 1942 novemberhez képest több (+) kevesebb (-) % -ban
	1945 november	1942 november	
Közönséges levélpostai küldemény (feladás)	101 674	97.729	+ 4.0
Ajánlott levélpostai küldemény (feladás)	1.969	1.770	+ 11.2
Értéklevél és értékdoboz (feladás)	57	49	+ 16.3
Kézi-, betét- és sommáscsomag (feladás)	3.008	2.763	+ 8.9
Postautalvány befizetés . . . . . darab	1.921	1.953	- 1.6
Postautalvány befizetés . . . . . összeg	363.278	253.115	+ 43.5
Postatakarék és csekk befizetés . . . . . darab	3.423	3.105	+ 10.2
Postatakarék és csekk befizetés . . . . . összeg	1.136.091	663.867	+ 71.1
Távírat (feladás)	799	664	+ 20.3
Számlált helyi távbeszélgetés	2.011	25.549	- 2.1
Kezdeményezett távolsági beszélgetés	1.642	1.469	+ 11.8
Távbeszélőállomás	189	183	+ 3.3
Rádióengedélyes	882	805	+ 9.6

Külföldi szemle.

Auslandschau. — Revue étrangère.

R A D I Ó.

Németország. A német rádió zavarelhárító szolgálat 10 éves évfordulója alkalmából a „Weltrundfunk“ című német folyóirat részletesen beszámol az eredményekről.

E szerint Németországban minden nagyobb városban működnek zavarelhárító szervek, amelyek megfelelő zavarkereső- és mérő-készülékkel és gépkocsikkal rendelkeznek. Ezenkívül minden postaigazgatósági székhelyen van egy ügynevezett kerületi zavarelhárító állomás, ugyancsak vizsgáló-mérő-készülékkel, csővizsgálókkal, mérő-adókkal, összehasonlító vevőkészülékkel, hullámmérőkkel stb. felszerelve. A 10 év alatt a német zavarelhárító szolgálatnál összesen mintegy 2,000,000 zavarbejelentés történt, melyből 1,500,000 esetben szüntették meg a zavarokat. Az üzemszerű zavarelhárító szolgálat mellett rendszeres kutatómunka folyik nagyobb zavaroknak, úgymint villamostelegek, villamosvasutak és közúti villamosvasutak zavaró hatásának vizsgálatára és a zavarelhárítási módszerek kidolgozására. Az ipari vállalatokkal karöltve a zavaró berendezések gyártás folyamán való zavartalanítása is folyamatban van. Különös gondot fordítanak a közönség felvilágosítására gépkocsikba beépített bemutató berendezések és előadások útján. A háború kitörése óta a zavarelhárító szolgálat bizonyos vonatkozásokban, amennyiben az a hadicélok szolgálatában áll, még csak tovább fejlődött. (Az 1942. évi statisztikai adatok szerint az évben 250,000 panaszbejelentést intéztek el. Szerk.)

Svájc. Svájcban a rádiópropaganda és ezzel együtt a rádiózavarelhárító szolgálatot is a „Pro rádió“ egyesület látja el, amelyben a svájci posta, a rádiótársaság, az összes rádiógyártó, forgalombahozó, javító és szerelő vállalkozók képvisellete, azonkívül a különféle erősáramú érdekeltségek tömörültek. A „Pro rádió“ 1942. évi működésének eredménye a következő:

6843 erősáramú berendezés tulajdonosnál 20.394 erősáramú gépet, készüléket vizsgáltak felül. Ezek közül 6472 gépet, illetve készüléket zavartalanítottak, 6263 gép hibás volt, amelyek közül 4596 a hiba folytán rádiózavarokat is okozott, 2891 esetben a hiba biztosítékokban, kapcsolókban, illetve konnector csatlakozásokban volt. Az év folyamán 747 porszívógépet, 733 főző- és melegítőberendezést, 426 hajszárítót, 258 villamosórát, 214 hajtómótort, 208 szerszámgép-mótort, 204 varrógép-mótort, 107 villamos jelzőberendezést és egyéb gépet zavartalanítottak. A „Pro rádió“ egyesület a 10. éves jubileum alkalmából a „Zehn Jahre pro Radio“ című kiadványában számol be működéséről. Részletesen ismerteti az eddigi propaganda- és zavarelhárító tevékenykedést, előadásokat, kiállításokat, filmbemutatókat stb. Ötven különböző helyiségben 100,000 panaszos panaszát orvosolták.

Angolország. 1942-ben a kormány „Rádiótanácsot“ szervezett, melynek feladata az ország rádióiparának állandó ellenőrzése, különös tekintettel a rádióinak a háborús szolgálatban való felhasználhatóságára. Rádióinak különösen nagy szerepe van a repülőgépek helymegállapításánál és a tengeralattjárók felkutatásánál. Különleges keresőberendezések szolgálnak a földi aknáknak felkutatására. A kis adó-vevőkészüléket a katona teljes felszerelése mellett kényelmesen tudja vinni. Hogy a harcizaj közben is használható legyen, ügynevezett gégemikrofonnal van felszerelve. A legújabb harcokcsiban 3 rádióadó-vevőberendezés van szerelve, a legnagyobb teljesítményű a magasabb parancsnoksággal, a közepes teljesítményű a csapatkötélékekkel és a legkisebb pedig a harcokcsin belül való összeköttetés biztosítására szolgál.

(Bulletin Mensuel 1943. V—VI.)

St.

EGYESÜLETI ÉLET.

Kinevezés. A kereskedelem és közlekedésiügyi miniszter dr. Kuzmich Gábort, a m. kir. posta vezérigazgatóját az Országos Közoktatási Tanács tagjává hat évi időtartamra kinevezte.

Kitüntetés. A Kormányzó Úr Ó Főméltósága megengedte, hogy dr. Havas Ferenc és Pásztor Béla postafőigazgatóknak három és fél évtizeden át teljesített értékes szolgálataikért elismerése tudtul adassék.

A Kormányzó Úr Ó Főméltósága Petainek József ny. posta m. tan. tagtársunknak a kormányfőtanácsosi címet adományozta.

Megbízások. Dr. Hajek József postaigazgatót megbízták a postavezérigazgatóság 8. ügyosztályának vezetésével. A vezető állandó helyettesítésére dr. Handler Ferenc és dr. Lukász Alfonz postatanácsosok kaptak megbízást.

Molnár István postaműszaki főigazgatót és dr. Szilárd Béla postaigazgatót a postavezérigazgatóság 9. ügyosztálya vezetőjének állandó helyettesítésével bízták meg.

A kassai postaigazgatóság új vezetője dr. Margitfalvy Sándor postafőigazgató, helyettese dr. Kákósy István postaigazgató lett.

A kolozsvári postaigazgatóság vezetésével Hanák András postaigazgatót, állandó helyettesítésével dr. Karácson Sándor postaigazgatót bízták meg.

A soproni postaigazgatóság vezetésére Plauder József postaigazgató, állandó helyettesítésére dr. Tajthy Ferenc postatanácsos kapott megbízást.

Tóth Lajos postaigazgatót a pécsi postaigazgatóság vezetőjének állandó helyettesítésével bízták meg.

Dr. Bene Gyula

December 16-án hirtelen elhunyt dr. Bene Gyula ny. postaigazgató.

Dr. Bene Gyula 1883 május 25-én Budapesten született. A kolozsvári tudományegyetemen szerzett államtudományi doktorátust. 1907-ben napidíjas fogalmazóként lépett postai szolgálatba. 1909-ben lett fogalmazó. 1912-ben segédtitkárrá, 1918-ban titkárrá, 1919-ben tanácsossá nevezték ki. 1956-ban igazgatói cím- és jellegadományozásban részesült, 1959-ben nevezték ki igazgatóvá. 1941 december 31-ével nyugalmba helyezték. Ekkor három és fél évtizeden át kifejtett közhasznú és buzgó szolgálatáért a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter elismerését fejezte ki.

1920—26-ig, majd 1931—1933-ig a budapesti postaigazgatóság gazdasági osztályának helyettes vezetője volt. 1933-tól a vezérigazgatóság anyagbeszerzési ügyosztályában működött előadóként. Mint nyugdíjast is berendelték szol-

gálatételre s haláláig dolgozott régi munkakörében.

December 17-én kísértük utolsó útjára a farkasréti temetőben, ahol a posta nevében Terlanday Béla műszaki főigazgató búcsúzott el tőle.

Mérnök-szakosztályi előadás. A mérnök-szakosztály rendezésében, december hó 17-én Simonffy Miklós műszaki igazgató tartott előadást „A posta műszaki igazgatási és végrehajtószolgálat szétválasztása” címmel. A szépszámú hallgatóság előtt, nagy érdeklődés mellett megtartott előadásához Asztalos Domokos nyug. főigazgató, Czappán Szilárd, Gyapay Árpád, Kisfalvy Alajos és Koczka László műszaki igazgató szolt hozzá. Az előadás szövegét lapunk e számában közöljük.

Vendégszobáink. A fűtőanyaggal való takarékoskodásra vonatkozó rendelkezések miatt a balatonfüredfürdői vendégszobáink fűtésére szükséges fűtőanyagot nem tudtuk beszerezni. Ezért a balatonfüredfürdői vendégszobáinkat a fűtési idény alatt nem tudjuk tagjaink rendelkezésére bocsátani, illetőleg ott fűtést nem tudunk biztosítani.

A Kultúr Egyesület zeneiskolai hangversenye. Az Országos Postás Zene- és Kultúr Egyesület zeneiskolája december 12-én tartotta az idei tanév első házi hangversenyét.

A hangversenyen megjelent nagyszámú előkelő közönség Demény Károly, dr. báró Szalay Gábor államtitkárokkal az élén, lelkesen megtapsolta a szereplő postás növendékeket, akik közül különösen kitűntek:

Diósi Béla és György, Szilágyi Zsuzsa, Banda Márta, Tarr Zoltán, Skerlák Éva, Csukássy Edit, Kovát Odette, Nagy Kató, Zala Mária, Együd Anna és Riedl Hermin zongorajátékkal, Molnár Szilárd, Szoldán Éva, Zathureczky Miklós, Mészáros Ernő, Tihanyi Géza, László Anny, Görög Anna Mária, Gyuricza László, Egervári László hegedűjátékával, Zsák Tibor és dr. Horváthné Nagy Piroska énekükkel és dr. Mágori Béla fuvolajátékával.

SZERKESZTŐSÉG:

XII., KRISZTINA-KÖRÚT 12. II. 220. TÁVBESZÉLŐ: 150—597.

MŰSZAKI KÖZLEMÉNYEK: (Társ szerkesztő)

XI., VÁSÁRHELYI PÁL-U. 4/6. TÁVBESZÉLŐ: 258—280.

KIADÓHIVATAL:

XII., KRISZTINA-KÖRÚT 12. IV. 432. TÁVBESZÉLŐ: 156—841.

Előfizetési ár évi 16 P. Postai alkalmazottaknak évi 6 P.

Felelős kiadó: DR. LUKÁSZ ALFONZ m. kir. postatanácsos.